

REFERAT |KRS| Formannskapet (2007-2011) d. 02-09-2009

Mødedato Onsdag d. 02. september 2009 kl. 09:00

Mødested Formannskapssalen

Indholdsfortegnelse

Bortvisning av elever fra undervisningen - høring.....	3
Bosetting av flyktninger i Kristiansand kommune i 2009.....	9
Høring - Ny nasjonal retningslinje for LAR samt forskrift.....	15
Fremtidig organisering og finansiering av Kristiansand Solistensemble.....	26
Kultur og Næring i Kristiansand - melding til Bystyret.....	29
Klimaplan for Knutepunkt Sørlandet, sluttbehandling.....	42
Wok David Food - klage på inndragning av skjenkebevilling.....	47
Etablering av nye vinmonopolbutikker.....	51

Punkt 60/09: Bortvisning av elever fra undervisningen - høring

Bilag

Saksprotokoll

Dato: 02.07.09
Saksnr.: 200814142-4
Arkivkode E: B10
Saksbehandler: Steinar Harbo

Saksgang
Oppvekststyret
Formannskapet

Møtedato
25.08.2009
02.09.2009

Bortvisning av elever fra undervisningen - høring

Sammendrag:

Kunnskapsdepartementet legger frem forslag om å endre bestemmelsene i opplæringsloven og privatskoleloven om delegering av myndighet til bortvisning av elever fra undervisningen. I dag er det kun rektor, eller den person som fungerer i rektors fravær, som kan fatte avgjørelse om bortvisning. Forslaget åpner for at rektor kan bestemme at lærerne skal ha myndighet til å bortvise en elev for undervisningen for inntil en dag.

Forslag til vedtak:

1. Kristiansand kommune støtter ikke forslaget fra Kunnskapsdepartementet om endring i opplæringsloven om delegering av myndighet til bortvisning av elever fra undervisningen. Det bør fortsatt være rektor som har den myndigheten, også for en dag.

Tor Sommerseth
rådmann

Marie Føreland
skoledirektør

Trykte vedlegg:

Utrykte vedlegg:

Bakgrunn for saken :

Høringsnotat om forslag om å endre bestemmelsene i opplæringsloven og privatskoleloven om delegering av myndighet til bortvisning av elever fra undervisningen

1. Innledning

Kunnskapsdepartementet legger med dette frem forslag til endringer i lov 17. juli 1998 nr 61 om grunnskolen og den vidaregående opplæringa (opplæringslova) og forslag til endringer i lov 4. juli 2003 nr 84 om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova). Kunnskapsdepartementet ønsker med dette forslaget å legge til rette for å bevare og styrke læreres autoritet i undervisningssituasjonen gjennom å åpne for at rektorenes myndighet til å fatte avgjørelse om bortvisning fra undervisningen for inntil en dag kan delegeres til lærerne.

2. Bakgrunn

I St. meld. nr. 31 (2007-2008) Kvalitet i skolen ble det understreket at lærernes kompetanse og samspill med elevene er den viktigste faktoren i skolen for elevenes læring. Det ble samtidig pekt på viktigheten av ro og orden i klasserommet. Det ble understreket at:

"Lærernes evne til å framstå som tydelige ledere og til å gi støtte til elevene har stor betydning for elevenes læring. En lærer med autoritet fremstår som en trygg voksenperson som viser at han eller hun bryr seg om elevene og tør å sette krav til elevenes oppførsel. Konsekvent grensesetting er en nøkkel for å skape et godt læringsmiljø preget av ro, orden og respekt."

3. Gjeldende rett

Bortvisning fra undervisningen er regulert i lov om grunnskolen og den vidaregående opplæringa (opplæringslova) av 17. juli 1998 §§ 2–10 og 3-8 for henholdsvis grunnskole og videregående opplæring. For private skoler er bortvisning fra undervisningen regulert i lov om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova) av 4. juli 2003 nr. 84 § 3-10. Regelverket er nærmere presisert i rundskriv Udir-07-2005 Om ordensreglement i grunnskoler og videregående skoler.

Det følger av opplæringsloven §§ 2-10 annet ledd første punktum og § 3-8 første ledd annet punktum at det er rektor selv som kan fatte avgjørelser om bortvisning. Er rektor fraværende vil personen som fungerer i rektors fravær ha denne myndigheten.

Myndigheten kan ikke overlates til andre. Dette innebærer at faglærerne eller andre tilsatte ikke kan fatte avgjørelse om bortvisning selv, men må sende elever til rektor slik at vedkommende rektor kan beslutte å bortvise eleven.

For private skoler er det kun daglig leder som har myndigheten til å fatte avgjørelse om bortvisning, jfr. privatskoleloven § 3-10. Bestemmelsen svarer i det vesentlige til opplæringslova §§ 2-10 og 3-8, når det gjelder bortvisning for kortere tidsperioder. Avgjørelse om bortvisning for en eller flere dager, samt bortvisning for resten av et kurs eller tap av rett til videregående opplæring, er enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2, og saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven kap III – VI gjelder. Tolkningen av de forvaltningsrettslige reglene er tatt inn i rundskriv Udir-07-2005 Om ordensreglement i grunnskoler og videregående skoler. Avgjørelser om bortvisning for mindre enn en dag vil således ikke være å regne som et enkeltvedtak, men avgjørelsen må etter gjeldende rett fortsatt fattes av rektor.

4. Departementets vurderinger

Bortvisning fra opplæringen for en kortere eller en lengre tidsperiode er en alvorlig sanksjon. Det er derfor viktig at regelverket knyttet til bortvisning ivaretar hensynet til

elevenes rettssikkerhet, samtidig som det åpner for muligheten til å vise bort elever når det er nødvendig. Regelverket må ikke være til hinder for en god, situasjonstilpasset og myndig klasseledelse som fremmer alle elevenes læring.

Etter gjeldende rett er det kun rektor selv eller den som fungerer i rektors fravær som kan treffe avgjørelse om bortvisning. Regelverket skiller ikke mellom kortere og lengre tidsperioder på dette punktet. Kunnskapsdepartementet mener at avgjørelse om bortvisning for lengre tidsperioder, i tråd med gjeldende rett, fortsatt bør avgjøres av rektor eller den som fungerer i vedkommendes sted.

Departementet legger til grunn at bortvisning fra undervisningen for kortere tidsperioder utgjør et mindre inngrep i elevenes rett til opplæring enn bortvisning for lengre tidsperioder. Samtidig er det viktig at lærere har de nødvendige virkemidler til disposisjon for å kunne skape et godt læringsmiljø preget av ro, orden og respekt. Myndighet til å fatte avgjørelser om bortvisning for mindre tidsperioder bør derfor etter departementets vurdering kunne delegeres slik at avgjørelsen kan tas av den enkelte lærer.

Etter departementets vurdering bør slik delegert myndighet for lærere gjelde avgjørelse om bortvisning for inntil en dag. For bortvisning for mer enn resten av en dag bør rektor fortsatt fatte avgjørelsen og bør ikke kunne delegerer denne myndigheten til andre. Læreren må i slike tilfeller fortsatt sende elevene til rektor, som treffer en eventuell avgjørelse om bortvisning. En slik todelt løsning vil gi læreren den nødvendige autoritet i den konkrete undervisningssituasjonen, samtidig som hensynet til elevenes rettssikkerhet ved bortvisning for lengre tidsperioder ivaretas.

Departementet ber spesielt om høringsinstansenes syn på hvor lange tidsperioder lærere bør kunne vise bort elever for. Det bes samtidig om høringsinstansenes syn på om annet personale i skolen enn lærere bør kunne bli delegert bortvisningsmyndighet. Departementet vil bemerke at vilkårene for å bortvise elevene fra undervisningen ikke foreslås endret med dette forslaget. Bortvisning for en enkelttime eller inntil en dag vil fortsatt være et refsingstiltak som må hjemles i ordensreglementet. Det vil fortsatt være krav til gjentatte eller alvorlige brudd på regelverket for at bortvisning kan iverksettes, og det skal være forholdsmessighet mellom overtredelse og sanksjon. Departementet vil bemerke at dette som tidligere vil innebære at bortvisning for kortere tidsperioder kan ilegges som sanksjon for mindre alvorlige overtredelser enn tilfelle vil være ved bortvisning for lengre tidsperioder.

Departementet vil også bemerke at skolen fortsatt vil ha tilsynsansvar for elever som er bortvist for enkelttimer opptil en dag. Ved delegasjon av myndighet til å bortvise, må således et system for å ivareta dette på en hensiktsmessig måte tilpasses delegasjonen av myndighet.

Etter departementets vurdering er det ikke behov for å endre opplæringsloven § 4A-9 om bortvising fra opplæring spesielt organisert for voksne, ettersom bestemmelsens innhold ikke omhandler bortvising for timer eller dager, men for resten av et kurs.

5. Departementets forslag

Departementet foreslår at opplæringsloven §§ 2-10 og 3-8, og privatskoleloven § 3-10 endres slik at myndighet til vise bort elever fra undervisningen for opptil en dag kan delegeres fra henholdsvis rektor og daglig leder til faglærere.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringen vil ikke medføre økonomiske eller administrative konsekvenser

7. Forslag til lovtekst

Opplæringsloven § 2-10 skal lyde (endringer angitt i kursiv):

”§ 2-10. Bortvising

Kommunen kan fastsetje i ordensreglementet at elevar på årstrinna 8-10 som alvorleg eller fleire gonger bryt reglementet, kan visast bort frå undervisninga i inntil tre dagar, og at elevar på årstrinna 1-7 kan visast bort frå undervisninga for enkelttimar eller for resten av dagen.

Rektor sjølv vedtek bortvising etter å ha rådført seg med lærarane til eleven. Før det blir gjort vedtak, skal ein ha vurdert å bruke andre hjelpe- eller refsingstiltak. Foreldra til elevar på årstrinna 1-7 skal varslast før det blir sett i verk bortvising for resten av dagen. *Rektor kan bestemme at lærarane skal ha mynde til å treffe avgjerd om bortvising frå undervisninga for inntil ein dag.*”

opplæring. Norske vidaregåande skolar i utlandet gjer sjølv vedtak om bortvising.

Før det blir gjort vedtak om bortvising eller tap av rettar, skal ein vurdere å bruke andre hjelpe- eller refsingstiltak.

Ved avgjerd etter desse reglane gjeld forvaltningsloven. Avgjerd om bortvising og tap av retten til vidaregåande opplæring er enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2.

Departementet er klageinstans.

Opplæringsloven § 3-8 skal lyde (endringer angitt i kursiv):

§ 3-8. Bortvising og tap av rettar

Fylkeskommunen kan fastsetje i ordensreglementet at elevar som alvorleg eller fleire gonger bryt reglementet, kan visast bort i inntil fem dagar. Rektor sjølv vedtek å vise bort ein elev etter leddet her etter å ha rådført seg med lærarane til eleven. *Rektor kan likevel bestemme at lærarane skal ha mynde til å treffe avgjerd om bortvising frå undervisninga for inntil ein dag.*

Når ein elev vedvarande har vist ei framferd som i alvorleg grad går ut over orden og arbeidsro på skolen, eller når ein elev alvorleg forsømmer pliktene sine, kan eleven visast bort for resten av skoleåret. I samband med eit vedtak om bortvising for resten av skoleåret kan fylkeskommunen også vedta at eleven skal miste retten til vidaregåande opplæring etter § 3-1. Fylkeskommunen kan ikkje overlata til eit organ på skolen å treffe vedtak etter leddet her om bortvising eller tap av retten til vidaregåande opplæring.

Før det blir gjort vedtak om bortvising eller tap av rettar, skal ein vurdere om det er mogleg å bruke andre hjelpe- eller refsingstiltak.

Privatskoleloven § 3-10 skal lyde (endringer angitt i kursiv):

§ 3-10. Bortvising av elevar og tap av rettar

Skolen kan fastsetje i ordensreglementet at elevar som alvorleg eller fleire gonger bryt reglementet, kan visast bort frå undervisninga. På årstrinna 1-7 kan elevar visast bort for enkelttimar eller for resten av dagen, og på årstrinna 8-10 kan elevar visast bort i inntil tre dagar. Elevar i vidaregåande opplæring kan visast bort i inntil fem dagar. Den daglege leiaren av skolen vedtek sjølv bortvising etter å ha rådført seg med lærarane til eleven. *Daglege leiar kan likevel bestemme at lærarane skal ha mynde til å treffe avgjerd om bortvising frå undervisninga for inntil ein dag.* Foreldra til elevar på årstrinna 1-7 skal varslast før det blir sett i verk bortvising for resten av dagen.

Når ein elev i vidaregåande skole vedvarande har vist ei framferd som i alvorleg grad går ut over orden og arbeidsro på skolen, eller når ein elev alvorleg forsømmer pliktene sine, kan eleven etter vedtak av heimfylket visast bort for resten av skoleåret. I samband med eit vedtak om bortvising for resten av skoleåret kan heimfylket også vedta at eleven skal miste retten til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1. Heimfylket kan ikkje overlata til skolen å gjere vedtak etter leddet her om bortvising eller tap av retten til vidaregåande

8. Merknader til lovforslagene

Til endringene i opplæringsloven §§ 2-10 annet ledd, 3-8 første ledd og privatskoleloven § 3-10 første ledd:

Forslaget til endringer i bestemmelsene innebærer at rektor/daglig leder kan beslutte å gi lærere myndighet til å vise bort elever fra undervisningen for en eller flere enkeltimer eller for resten av dagen. Rektor kan således ikke beslutte å gi lærere myndighet til å vise bort elever for mer enn resten av dagen.

Skoledirektøren støtter ikke forslaget fra Kunnskapsdepartementet hvor det åpnes for at lærere kan bortvise elever for en dag. Skoledirektøren mener at dagens lovverk, hvor det kun er rektor som kan bortvise elever, bør beholdes.

For det første er bortvisning av elever en alvorlig sanksjon. I slike alvorlige saker bør rektor, eller dens stedfortreder, vurdere sanksjonsform.

Skoledirektøren er også bekymret for at det foreslåtte forslaget vil skape ulik praksis på den enkelte skole. Rektor har et overordnet ansvar for alt som skjer på skolen og har den beste forutsetning for å vurdere hvilke sanksjoner som bør iverksettes i hvert enkelt tilfelle. Det vil være uheldig dersom elever og foresatte opplever at en slik alvorlig sanksjon blir ulikt behandlet på skolen.

Punkt 61/09: Bosetting av flyktninger i Kristiansand kommune ; 2009

Bilag

Saksprotokoll

barnaforst

Dato: 06.08.09
Saksnr.: 200812417-4
Arkivkode E: F30 &73
Saksbehandler: Petter Stranger

Saksgang

Helse- og sosialstyret
Formannskapet

Møtedato

18.08.2009
02.09.2009

Bosetting av flyktninger i Kristiansand kommune – 2009

Sammendrag:

Viser til anmodningsbrev vedrørende bosetting av flyktninger i 2009 fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, IMDi og senere skriv fra IMDi i februar 2009 vedrørende spesielle utfordringer knyttet til bosetting av Enslig Mindreårige (EM) flyktninger.

I 2009 er det et spesielt behov for å bosette mange flyktninger, og IMDi anmoder derfor Kristiansand kommune om å øke bosettingen til 150 personer, eksklusiv familiegjenforeninger.

Videre ønsket IMDi i utgangspunktet at kommunen skulle bosette 20 enslige mindreårige flyktninger, som nevnt i anordningen av september 2008. Imidlertid er bildet vesentlig endret, og IMDi har ved en konferanse om bosetting av EM i Oslo og ved henvendelse lokalt fra IMDi Sør oppfordret kommunene til å øke bosettingen av EM betydelig. Dette på bakgrunn av en sterk økning av tilstrømmingen av enslige mindreårige til landet, og at svært mange av disse får opphold og nå opptar plasser i statlig mottak i påvente av bosetting i kommune.

Forslag til vedtak:

1. Kristiansand kommune mottar for bosetting 150 flyktninger i 2009. Familiegjenforeninger kommer i tillegg til dette tallet.
2. Kristiansand kommune mottar i tillegg inntil 50 Enslige Mindreårige (EM) under 18 år for bosetting i 2009. Flyktningetjenesten etablerer inntil 35 plasser i individuelt tilpassede bo- og omsorgstiltak for å håndtere dette. Tiltakene finansieres med tilskudd for bosetting av Enslige Mindreårige og statsrefusjon for kommunale barnevernutgifter.
3. Barneverntjenesten styrkes midlertidig for å følge opp den økte bosettingen av Enslige Mindreårige.

Tor Sommerseth
Rådmann

Lars Dahlen
Helse- og sosialdirektør

Trykte vedlegg: "Barna Først" magasin utgitt av integrerings og mangfoldsdirektoratet.

Bakgrunn for saken:

Kommunens apparat for mottak og bosetting av flyktninger har tilpasset seg en ordinær bosetting av omlag 150 personer i året, da bosettingstallene for de siste 8 – 10 år inkludert familiegjenforente har ligget på mellom 150 og 200 personer i året, med unntak av årene 2001 og 2007.

Kommunens apparat omfatter tjenester fra voksenopplæring, grunnskole, barnehage, helsetjeneste inkludert Flyktingetjenesten samt tjenester ved Flyktingetjenesten.

Dette bosettingsantallet anses som den ordinære kommunale driften, slik den har artet seg de siste 15 år. Det er dog en liten økning i forhold til budsjettallene, da disse ha vært basert på bosetting av 120 personer med tillegg av familiegjenforente.

Den spesielle utfordringen i 2009 er boliger til enslige, da IMDi varsler at de fleste flyktingene som skal bosettes er enslige. Dette skaper problemer i alle landets kommuner.

Den økte tilstrømningen til landet har imidlertid gjort det nødvendig å øke bosettingen noe.

Utredning

Høsten 2008 søkte kommunen IMDi og mottok kr. 300.000,- i prosjektmidler for å utrede en økt bosetting gjennom et økt samarbeid i Knutepunkt Sørlandet kommunene. Initiativet, fremmet gjennom helse- og sosialnettverket i Knutepunktet, resulterte i en rapport, der en vurderte mulighetene for slikt samarbeid.

Forslaget til rapport la opp til et økt samarbeid på tvers av kommunegrensene, men på relativt uforpliktende basis. Det er et sterkt ønske fra helse- og sosialnettverket at rapporten utvides til også å se på mulighetene for mer forpliktende interkommunalt samarbeid på dette fagfeltet. Det er satt en frist til 15. oktober for å legge fram en ny rapport, der forhold som oppgaver, økonomi og ressurser vurderes ved to modeller, en samarbeidsmodell, og en modell der en tenker tjenestene samorganisert.

Utfordring

Den nye utfordringen i 2009 handler om enslige mindreårige. Det vises til IMDi's skriv om dette datert februar 2009. Her etterspørres en sterk utvidelse av den årlige bosettingen. IMDi uttaler at det kan være behov for å bosette inntil 50 – 80 enslige mindreårige i inneværende år og i 2010, i kommuner av Kristiansands størrelse.

<http://www.imdi.no/Documents/Innstikk/barnaforst.pdf>

EM over 15 år.

Kristiansand har siden 1997 bosatt enslige mindreårige EM i alderen 15 til 18 år i bokollektiv. Det har blitt bosatt inntil 10 – 15 ungdommer hvert år, tilsammen ca 150 ungdommer fra oppstarten. Erfaringene fra arbeidet har vært at de fleste enslige mindreårige er ressurssterk, flink og tilpasningsdyktig ungdom. De langt fleste har gjennomført utdanning på videregående nivå eller tilsvarende, og har enten fortsatt i utdanning eller skaffet seg arbeid.

Da bokollektivene ble etablert var en i utgangspunktet interessert i å avklare hvorvidt dette var arbeid som skulle drives etter lov om barneverntjenester, eller lov om sosiale tjenester. I kommune–Norge finner en eksempler på begge modeller. I Kristiansand valgte en å legge seg på en modell der tjenestetilbudet ble hjemlet etter lov om sosiale tjenester, men der enkeltsaker skulle meldes til Barneverntjenesten på bakgrunn av en individuell vurdering av den enkeltes behov. Det har gjennom disse årene kun blitt gitt en håndfull barnevernsmeldinger.

EM under 15 år.

Sittende regjering har i Soria Moria erklæringen programfestet at alle tilbud til enslige mindreårige på sikt skal drives etter lov om barneverntjenester. Tiltaket er foreløpig gjennomført bare for EM *under* 15 år, der ansvaret for både mottakssystemet og bosettingen er overført til Barne- Ungdoms- og Familiedirektoratet, Bufdir.

<http://www.imdi.no/Documents/BrosjyrerHefterHaandbok/rutiner%20260908%20u%20merknader.doc>

Forslag til løsning, EM over 15 år.

En større bosetting av enslige mindreårige over 15 år i Kristiansand kommune vil forutsette etablering av flere bofellesskap. I tråd med anbefalinger fra Soria Moria erklæringen og en erkjennelse av at dagens modell med bokollektiv kun bemannet på ettermiddags- og kveldstid ikke møter alle utfordringer knyttet til alle enslige mindreårige, anbefaler en å opprette døgnbemannede bofellesskap.

Ved vedtak om tiltak etter lov om barneverntjenester vil kommunen kunne etablere individuelt tilrettelagte tilbud til den enkelte EM der kommunens egenandel for tiltaket begrenser seg til 13.740,- kr. pr. mnd. Utgifter utover dette vil være berettiget til refusjon fra statlig barneverntjeneste, Bufetat.

<http://www.regjeringen.no/upload/BLD/Barnevern/Satser%20for%20komm.%20bet.%20i%20statlige%20b.v.tiltak%202009.pdf>

Statsrefusjon for barnevernutgifter er ment å dekke alle utgifter til drift av bofellesskapene, så som bemanning, også i en planleggingsperiode på tre måneder før tiltaket opprettes, husleie, utgifter til mat og klær, organiserte fritidsaktiviteter, drift av bilpark, leksehjelp osv.

Øvrige tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige er de vanlige, som Integreringstilskudd i 5 år, særskilt tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige fram til ungdommen fyller 20 år samt tilskudd til bosetting av personer med alvorlige, kjente funksjonshemninger og atferdsvansker. Ved bosetting av enslig mindreårig i 2009 betales det i tillegg ut et tilskudd på kr. 100 000,- pr ungdom til kommunen.

Det er bred enighet om modellen både blant ansatte ved EM-avdelingen, voksenopplæringen og Flykninghelsetjenesten, som opp gjennom årene har opplevd at enkelte ungdommer med mer krevende og sammensatte behov til profitere på tilbud om tettere oppfølging. Det er fra statens side lagt til rette for at utgifter knyttet til en slik modell må dekkes gjennom vedtak etter lov om barneverntjenester. Dersom kommunen skulle velge å hjemle tiltakene etter lov om sosiale tjenester, er det ikke mulig å få dekket inn merkostnadene ved statlig refusjon.

En slik løsning vil imidlertid medføre merarbeid ved Barneverntjenesten, som må gjøre vurderinger av hver enkelt ungdom, fatte vedtak, følge opp disse, og generelt sikre overgang til framtidige tiltak til den enkelte ungdom ved fylte 18 år eller når ungdommen på frivillig basis ønsker oppfølging til fylte 20 år. Denne ekstra stillingsressursen etableres ved Barneverntjenesten på midlertidig basis, i takt med utviklingen av antallet barn som til enhver tid er enslige mindreårige i tiltak.

Bosetting av ungdom, EM under 15 år.

En tenker ikke at det er aktuelt å bosette enslige mindreårige under 15 år i slike bofellesskap, som en generell ordning. Det kan selvsagt gjøres unntak for ungdom som fyller 15 i nær framtid, eller av særskilte grunner kan nyttiggjøre seg en slik boløsning. En eventuell bosetting av barn under 15 år forutsetter bruk av barneverntjenestens ordinære virkemidler.

Kostnader

Kommunens utgifter til bosetting av flyktninger, EM og andre, kompenseres fra statens side gjennom integreringstilskuddet. Rapporten fra Beregningsutvalget for beregning av "Kommunenes utgifter til bosetting og integrering av flyktninger og personer med opphold på humanitært grunnlag i 2008" viser at Kristiansand kommune har lave kostnader sammenlignet med andre kommuner.

Utgifter per person i målgruppen til sosialhjelpsutbetalinger, introduksjonsstønad, integreringstiltak og til administrasjon av disse. 2008. Indeks 100 er lik gjennomsnittet for kommunene i utvalget.¹

Kommune	Sosialhjelp	Administrasjon	Introduksjonsstønad	Totalt
0301 Oslo	95	110	79	101
0602 Drammen	54	101	109	97
1001 Kristiansand	91	57	87	68
1103 Stavanger	81	120	100	110
1201 Bergen	-	106	122	-
1601 Trondheim	136	131	103	125
Utvalgskommunene	100	100	100	100
Alle kommuner	99	-	97	-

Tabellen viser tall fra Beregningsutvalgets kartlegging av utgifter i 2008, for en del ASSS kommuner. <http://www.kristiansand.kommune.no/bin/744DBCF7-3BEE-4194-BC28-CA8A320EED5D.pdf>

Merutgifter til større bosetting totalt og sterk økning i antall EM dekkes inn med de økte statlige overføringene knyttet direkte til bosetting av flyktninger; integreringstilskudd, særskilt tilskudd for bosetting av enslige mindreårige, tilskudd til bosetting av personer med alvorlige, kjente funksjonshemninger og atferdsvansker, tilskudd til voksenopplæring, grunnskoletilskudd, osv.

Utgifter knyttet til bosetting av EM i bemannede bofellesskap.

Bemannet bofellesskap.

De bemannede bofellesskapene må opprettes og bygges ned i takt med behovet. Det er ikke aktuelt å drive et bemannet bofellesskap uten beboere. Beboere som skal ha plass i fellesskapet må plasseres der på grunnlag av vedtak etter barnevernlovens § 4, div underpunkt.

Driften av et bemannet bofellesskap til 5 personer vil i året koste i lønnsmidler ca 4,5 mill kr., husleie ca 250 000 kr., livsopphold til barna.300 000 kr., strøm, vedlikehold, TV, internett, osv 200 000 kr pr år, bildrift ca 100 000 kr., samlet ca 5 350 000 kr.

Kommunens utgifter vil begrense seg til en egenandel pr. barn på kr.164 880 pr år, (se under). De øvrige kostnader vil dekkes av statsrefusjon for kommunale barneverntiltak.

Kommunens egenandel til den enkelte beboer i bofellesskap

Kr. 13.740,- pr mnd, 12 mnd. pr. år 164 880 kr.

Kommunens inntekt ved økt integreringstilskudd ved økt bosetting på 50 EM, utover budsjett.

Integreringstilskudd pr. person, 531 000 kr, utbetales over 5 år, snitt pr år	106 000 kr	
S. tilskudd for bosetting av enslig mindreårig pr år. til ungd. fyller 20	<u>115 850 kr.</u>	
Overskudd pr person pr år	56 970 kr	
Ved 50 EM bosatt	(56 970 x 50)	2 848 500 kr

Av dette må om lag 1 000 000 kr tilføres Barneverntjenesten for å håndtere den økte pågangen på tjenesten i forholdet til arbeidet med å vurdere og opprette tiltak for den enkelte enslige mindreårige. Videre må Flyktningetjenesten styrkes med en stilling, 500 000 kr, for å håndtere økt administrasjon av flere bemannede bofellesskap.

I 2009 vil kommunen også motta ytterligere 100 000 kr, pr. bosatt ungdom i et såkalt ekstraordinært tilskudd, kun i bosettingsåret 2009. Ved bosetting av 25 enslige mindreårige i 2009 vil dette kunne utgjøre ytterligere 2,5 mill. kr. i inntekt for kommunen. Dette kan benyttes til innkjøp av bil og møbler, etc. utgifter som ikke dekkes av statlig barnevernrefusjon.

Dersom ungdommen ved fylte 18 år velger å flytte ut av tiltaket, bortfaller den kommunale egenandelen, mens tilskuddene til kommunen videreføres. Ungdommen vil da under normale omstendigheter være i gang med videregående skole, og kan søke Lånekassen om stipend og lån til utdanning. I motsatt fall vil vedkommende være et ansvar for det ordinære tjenestene som sosialtjenesten og NAV, og ha rettigheter til arbeidsmarkedstiltak og økonomisk sosialhjelp.

Punkt 62/09: Høring - Ny nasjonal retningslinje for LAR samt forskrift

Bilag

Saksprotokoll

Høring - ny nasjonal retningslinje for LAR samt forskrift

hørings brev

høringsinstanser

Dato: 16.06.09
Saksnr.: 200905901-3
Arkivkode E: 025 G0 &13
Saksbehandler: Hilde Engenes

Saksgang

Helse- og sosialstyret
Formannskapet

Møtedato

18.08.2009
02.09.2009

Høringsuttalelse til Nasjonal retningslinje for legemiddelassistert rehabilitering ved opioidavhengighet og forskrift til legemiddelassistert rehabilitering (LAR)

Sammendrag:

Kristiansand kommune mottok følgende dokumenter til høring fra Helse- og omsorgsdepartementet, datert 26 mai 2009:

1. Forslag til forskrift om legemiddelassistert rehabilitering (LAR-forskriften) med høringsnotat
2. Utkast til Nasjonal retningslinje for legemiddelassistert rehabilitering (LAR-retningslinjen)

Det er et uttrykt ønske at høringsinstansene ser dokumentene i sammenheng. Det tas sikte på at forskriften og retningslinjen skal tre i kraft 1. januar 2010. Høringsfristen er satt til 1. september 2009.

Målet med den faglige retningslinjen sammen med forskriften, er at disse skal danne grunnlaget for at behandling og rehabilitering i fht opioidavhengighet videreutvikles som virkningsfulle, likeverdige og trygge tjenester. Det er et formål å harmonisere innholdet i legemiddelassistert rehabilitering slik at tjenestene ytes så likt som mulig over hele landet.

Kristiansand kommune har følgende hovedsynspunkt på den retningen høringsdokumentene angir:

- Høringsdokumentene sikrer at legemiddelassistert rehabilitering (LAR) blir en integrert del av tverrfaglig spesialisert behandling, slik at opioidavhengige får en helhetlig vurdering av sitt behandlingsbehov på samme måte som andre med en rusmiddelavhengighet.
- Trepertssamarbeidet mellom spesialisthelsetjeneste, kommunal sosialtjeneste og fastlege som har vært det sentrale fundamentet i LAR, danner ikke lenger grunnlaget for den tverrfaglige rehabiliteringen på tvers av forvaltningsnivå. Dette skyldes at foreslåtte forskrift tillegger den avgjørende beslutningsmyndighet ensidig til spesialisthelsetjenesten.
- En svekking av den kommunale helse- og sosialtjenestens rolle i samhandlingen med spesialisthelsetjeneste og bruker, vil kunne medføre at kommunen mister en innflytelse som er nødvendig for å oppfylle lovpålagt ansvar for helhetlig og koordinert rehabilitering.
- Man er redd for at brukermedvirkningen i LAR også kan bli svekket samtidig med trepartssamarbeidet og forskyvningen av beslutningsmyndighet. Trepertssamarbeidet forankrer rehabiliteringen i individuell plan og gjennom det tverrfaglige arbeidet i ansvarsgruppen som brukeren eier.
- En vil foreslå at forslaget til egen forskrift trekkes, med mindre man foretar endringer som tilfredsstillende behovet for å opprettholde en forpliktende samhandling mellom pasient, spesialisthelsetjeneste og kommunal helse- og sosialtjeneste. Man ønsker innarbeidet momenter som stiller krav til samarbeids- og drøftingsplikt.
- Høringsdokumentene overfokuserer på problemstillinger relatert til legemiddelet som er et deltiltak i LAR. Den tverrfaglige helsefaglige og psykososiale rehabiliteringen er ikke forsvarlig behandlet i den Nasjonale retningslinjen

I forslaget til høringsuttalelse utdypes innspillene nærmere.

Rådmannens forslag til høringsuttalelse er vedlagt.

[Forslag til vedtak:](#)

[Helse- og sosialstyret ber formannskapet slutte seg til rådmannens forslag til høringsuttalelse.](#)

Tor Sommerseth
rådmann

Lars Dahlen
Helse- og sosialdirektør

Trykte vedlegg: Nasjonal retningslinje for legemiddelassistert rehabilitering ved opioidavhengighet – høringsutkast 19.05.09
Høringsnotat- Forslag til forskrift om legemiddelassistert rehabilitering (LAR-forskriften)

Høringsinnspill fra Kristiansand kommune til Nasjonal retningslinje for legemiddelassistert rehabilitering ved opioidavhengighet og forskrift til legemiddelassistert rehabilitering (LAR)

Bakgrunn

Kristiansand kommune mottok følgende dokumenter til høring fra Helse- og omsorgsdepartementet, datert 26 mai 2009:

1. Forslag til forskrift om legemiddelassistert rehabilitering (LAR-forskriften) med høringsnotat
2. Utkast til Nasjonal retningslinje for legemiddelassistert rehabilitering (LAR-retningslinjen)

Det er et uttrykt ønske at høringsinstansene ser dokumentene i sammenheng. Det tas sikte på at forskriften og retningslinjen skal tre i kraft 1. januar 2010. Høringsfristen er satt til 1. september 2009.

LAR har frem til nå vært regulert av rundskrivene I-35/2000: Retningslinjer for legemiddelassistert rehabilitering av narkotikamisbrukere”, I-33/2001: ”Legemiddelassistert rehabilitering av narkotikamisbrukere” og I-5/2003: ”Legemiddelassistert rehabilitering av narkotikamisbrukere- nærmere om inntakskriterier og unntak fra disse” I odelstingsproposisjon Nr. 53 (2006-2007) foreslo departementet en ny hjemmel i spesialisthelsetjenesteloven til å gi nærmere regler om LAR. Forslag til forskrift foreligger til høring.

Målet med den faglige retningslinjen sammen med forskriften, er at disse skal danne grunnlaget for at behandling og rehabilitering i fht opioidavhengighet videreutvikles som virkningsfulle, likeverdige og trygge tjenester. Det er et formål å harmonisere innholdet i legemiddelassistert rehabilitering slik at tjenestene ytes så likt som mulig over hele landet.

Innhold og struktur

Man har så langt det er mulig forsøkt å se den faglige retningslinjen og forskriften i sammenheng. Hovedpunktene man ønsker å kommentere finnes omtalt i to hovedpunkter:

1. Forslag til forskrift om legemiddelassistert rehabilitering (LAR-forskriften) med høringsnotat
2. Utkast til Nasjonal retningslinje for legemiddelassistert rehabilitering (LAR-retningslinjen)

Under punkt 1. hvor man kommenterer forslag til LAR-forskrift fremkommer innspillende i en drøfting som munner ut i en konklusjon hvor man gir punktvis kommentarer som følger paragrafinndelingen til høringsutkastet. Punkt 2 kommenteres slik Helsedirektoratet har bedt om, i tilknytning til formulerte høringsspørsmål. Tre dissenspunkt som foreligger i høringsutkastet til den nasjonale retningslinjen er kommentert særskilt i ønsket matrise, avslutningsvis under punkt 2.

1. Forslag til forskrift om legemiddelassistert rehabilitering (LAR-forskriften) med høringsnotat

En kan i utgangspunktet ikke se at det foreligger behov for egen forskrift; gjeldende lovverk sammen med en faglig retningslinje er etter vårt syn tilstrekkelig til å regulere og sikre forsvarlig behandling. Dette vil prinsipielt være en langt bedre løsning i fht å sikre en normalisering og integrering av behandlingsformen. Det som imidlertid vil være et viktig argument for å anvende forskrifts form, er behovet for raske justeringer av praksis. Dette kan man se vil være aktuelt i fht LAR, siden kunnskapsgrunnlaget er lite tilfredsstillende og må følges nøye. Behov for endringer kan antakelig oppstå raskere her enn på mange andre etablerte felt.

Den foreslåtte særreguleringen av området presenterer en myndighets- og ansvarsfordeling mellom primær- og spesialisthelsetjenesten som bryter med forordningene i annen medisinsk behandling som er sammenliknbar. Forskriften tillegger spesialisthelsetjenesten en så stor grad av ensidig myndighet at man risikerer å undergrave de målsettinger og virkemidler som LAR er tuftet på. Bakgrunnen for dette er behandlingens karakter og innhold hvor rehabiliteringstiltak i regi av det kommunale nivå utgjør en så stor del av helheten. Rekvirering av selve substitusjonsbehandlingen inngår som et deltiltak i rehabiliteringen slik at denne skjer på tvers av forvaltningsnivåene. Forskriftens helhetsinntrykk gjenspeiler ikke dette.

Det er fra et kommunalt synspunkt, svært problematisk og meget betenkelig at den kommunale sosial- helse- og legetjenesten oppfattes å bli satt til side som ansvarlige og likeverdige samarbeidspartnere i LAR. Man er redd for at forskriften vil bli til hinder for at brukeren kan sikres en helhetlig rehabilitering som for mange skal gå over år. Vellykket LAR behandling betinger et såkalt trekantsamarbeid mellom sosialtjenesten i kommunen, fastlegen og spesialisthelsetjenesten. Forskriften forrykker maktbalansen mellom disse partene ved å tillegge spesialisthelsetjenesten all myndighet i forhold til oppstart, avvikling, kontrolltiltak, konsekvenstiltak mv. Behandlingsansvaret, med delegasjonsmyndighet til fastlege, tillegges lege i spesialisthelsetjenesten dvs den parten i trekantsamarbeidet som har ansvar for substitusjonsbehandlingen. Den medikamentelle delen utgjør som nevnt et deltiltak men en myndighetsfordeling som dette blir overgripende i forhold til hele rehabiliteringen. Hovedtyngden av virkemidlene i rehabiliteringen slik som bistand i bolig, sosialfaglig oppfølging, aktivitets- og kvalifiseringstiltak mv er det kommunen som er leverandør og koordinator for.

Forskriften, slik utkastet foreligger, vil frata den kommunale delen av tiltaksapparatet sentrale muligheter for tilrettelagt og koordinert innsats. Sosialtjenesten er i Lov om sosiale tjenester tillagt et koordinerende ansvar for arbeidet rundt rusmiddelavhengige, jfr lovens kap. 6. Dette ansvaret er ikke mulig å praktisere på en tilfredsstillende måte hvis spesialisthelsetjenesten tillegges suveren myndighet i forhold til inntak og utskrivning fra LAR. Man er tilfreds med at LAR blir en tydelig del av, og reguleres på linje med annen tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelavhengighet. Dette innebærer at inntak besluttet ut fra tverrfaglig og individuell vurdering av pasientens behov for helsehjelp, hvilken behandling vedkommende bør tilbys osv. Slik kan man blant annet fortsatt sikre at man utviser varsomhet med hensyn til å igangsette langvarig substitusjonsbehandling til unge mennesker dersom det er mulighet for annen type behandling. Man sikrer en bred vurdering av ulike løsninger og behandlingsformer relatert til den enkeltes avhengighetsbilde. Inntak i LAR må ivareta behovet for et trepartssamarbeid- kommunal sosialtjeneste, primærlege, spesialisthelsetjeneste- gjennom henvisnings- og inntakrutiner. Dette er grunnlagt i evalueringen av LAR som dokumenterer at god rehabiliteringseffekt oppnås ved samtidig innsats fra flere tjenesteytere på begge forvaltningsnivå.

Kristiansand kommune har erfaringer med at rehabiliteringstilbudet i dag ivaretas på en god måte nettopp gjennom et velfungerende samarbeid som nevnt ovenfor. Man praktiserer blant annet tverrfaglige utskrivninger hvor vurderingene gjøres slik at man at man samler seg omkring en løsning som ivaretar pasienten i det videre. På psykisk helsefeltet praktiserer man den samme holdningen gjennom en praksis hvor man på tvers av forvaltningsnivåene opptrer som en tjeneste overfor pasienter med sammensatte behov. Man er i fht LAR selvsagt bekymret for ufrivillige utskrivninger, hvor det blant annet er en sannsynliggjort overdødelighet. Kommunen vil i slike tilfeller måtte håndtere konsekvensene ved en utskrivning, men altså ikke ha innflytelse på beslutningsprosessene. Ordningen vil være uholdbar.

Forskriften bærer preg av at man har hatt et sterkt behov for å heve over enhver tvil at primærlegenes oppfølging av pasientens substitusjonsbehandling skjer på delegasjon fra spesialisthelsetjenesten. Man har gått så langt i dette at dokumentene nesten kan forlede

leseren til å tro at de sedvanlige tilsyns- og kontrolloppgavene som tilligger Helsetilsynet-/Fylkeslegen er tilsidesatt av spesialisthelsetjenestens myndighetsutøvelse på området. Her bør man moderere forslaget slik at man gjør det man skal: å ivareta hensynet til faglig forsvarlighet og sikre en håndtering av medikamenter med stort skadepotensial for pasient og tredjeperson. Man vil på det sterkeste fraråde ordninger som skaper unødig mistro mellom to likeverdige og faglig habile instanser- spesialisthelsetjeneste og kommunehelsetjeneste- som pasienten er avhengig av at har et godt og koordinert samarbeid, basert på gjensidig faglig tillit. Det vises til saker hvor oppfølgende leger i primærhelsetjenesten ikke har fulgt det skisserte behandlingsopplegget. Slike uoverenstemmelser er selvsagt beklagelig men disse sakene bør håndteres gjennom det ordinære tilsynsapparatet. Disse erfaringene bør ikke bli retningsgivende for en forskrift som skal regulere et rehabiliteringsarbeid som retter seg mot en pasientgruppe som er særlig avhengig av samtidig bistand fra begge forvaltningsnivå.

En stiller seg undrende til at man ikke har tatt utgangspunkt i de mange stedene i landet hvor man er kjent med at et trekantsamarbeid angivelig har fungert godt. I stedet velger man en modell som utgjør en betydelig risiko for å vanskeliggjøre denne samhandlingen. Vi tør heller ikke forvente at et stort antall fastleger vil føle seg bekvem med å operere på beskrevet delegasjon fra spesialisthelsetjenesten og på dette grunnlaget ta ansvar for pasientgruppen. Det kan svekke den positive utviklingen man har sett her i distriktet, hvor tendensen er at flere fastleger etter hvert har tatt ansvar for målgruppen og deltar aktivt i et tverrfaglig, koordinert arbeid. Dette er et viktig skritt i retning av en normalisering og integrering av LAR i det ordinære tiltaksapparatet. Man bør være varsom med å treffe forordninger som kan ødelegge for denne ønskede utviklingen.

Man har ikke klart å få tak i faglige eller prinsipielle begrunnelser for forskriftens styring i en retning som er på tvers av andre nasjonale styringssignaler, blant annet Samhandlingsreformen hvor kommunene vil tillegges omfattende ansvar og oppgaver. LAR kan bli svært problematisk å håndtere for kommunene mht å utvikle beste effektive omsorgsnivå (BEON) til målgruppen, hvis ikke man har faglig beslutningsmyndighet i et tverrfaglig samarbeid på tvers av forvaltningsnivåene.

Konklusjon:

Man vil anbefale at forslag til egen forskrift for LAR- behandling trekkes, med mindre man foretar endringer som tilfredsstiller behovet for et sterkt vern av trepartssamarbeidet og innarbeider momenter som stiller krav til samarbeids- og døftingsplikt. På denne bakgrunn anføres følgende kommentarer til de enkelte paragrafene i foreslåtte forskrift:

§1 Formål.

Rehabilitering som formål, forstått slik det utdypes i kommentaren fra departementet, støttes. Dette gjør at man kan inkludere brukere i ordningen som ville ekskluderes ved krav til rusfrihet for tilstrekkelig behandlingseffekt. Definerte formål impliserer imidlertid at det meste av behandlingseffekten oppnås og evalueres best gjennom de lokalbaserte tiltakene knyttet til bo- og livssituasjonen i kommunene. Dette må gjenspeiles i ansvars- og myndighetsforholdet mellom forvaltningsnivåene

§2 Definisjon

Her understreker man at substitusjonen (medikamentet) er et deltiltak som inngår i et helhetlig rehabiliteringsforløp. Spesialisthelsetjenesten som ansvarlig for et deltiltak er gitt fullmakter som ikke avspeiler dette forholdsmessig.

§3 Vilkår for oppstart

Første avsnitt er unødvendig dersom man bruker vanlige kriterier for vurdering av tverrfaglig spesialisert rusbehandling som grunnlag. Det er ingen grunner for å ha spesielle forskriftsfestede råd til inntaksteamene, det kan veilederen ta seg av.

Det samme gjelder for alderskriteriet. Dette er med mindre man her ser et sterkt behov for muligheten til rask endring av praksis. Det er også vesentlig at kommunens rolle ved oppstart fremkommer tydelig. Man har svært dårlig erfaring med henvisninger som går direkte til helseforetaket og hvor kommunen kommer inn i etterkant av innsøkningsprosessen. LAR avviker på mange vesentlige måter fra annen avhengighetsbehandling, blant annet ved de sentrale oppgavene som ivaretas av kommunale tjenester. For godt resultat i rehabiliteringen kreves det at også henvisningene har sitt utspring i et trekantsamarbeid mellom pasient, fastlege og kommunens helse- og sosialtjeneste.

§4 Beslutning om oppstart og avvikling:

Oppstart bør skje ved at førstelinjen søker inn til spesialisthelsetjenesten, slik at pasienten blir vurdert for tverrfaglig spesialisert behandling. Når det gjelder utskrivning bør man gjøre justeringer slik at det som et minimum stilles krav til behandlingsansvarlig i fht å oppfylle en drøftingsplikt med den kommunale helse- og sosialtjenesten, herunder fastlegen og selvsagt pasienten..Form og innhold bør beskrives i veileder. En vil anbefale ansvarsgruppen som arena og understreke koplingen til individuell plan og sikring av brukermedvirkning i slike kritiske faser av en behandling. En ser gjerne at konsensus fremholdes som ønsket resultat Hovedmålsettingen med en slik justering vil være å unngå at konsekvensene av en ufrivillig utskrivning i hovedsak må bæres av bruker og den kommunale helse- og sosialtjenesten uten at disse er gitt noen makt i utskrivningsprosessen.

Delegering til lege i primærhelsetjenesten

Dette punktet bryter som nevnt med samhandling mellom spesialisthelsetjeneste og primærlegetjeneste rundt alle andre pasientgrupper med sammenliknbare forløp, jfr begrunnelsen gitt tidligere

Behandlingsansvarlig lege

I all behandling, ikke minst med potente medikamenter, er det en selvfølge at behandlende lege kjenner pasienten godt, kjenner pasientens støtteapparat og funksjonsnivå. Behandlende lege i følge forslaget til forskrift vil bestandig være spesialistlegen. Skal behandlingen være forsvarlig, betyr det som et minimum at behandlingsansvarlig lege må delta i tilstrekkelig grad på ansvarsgrupper rundt alle pasientene, samt ha individuelle samtaler med samtlige pasienter i LAR jevnlig for å evaluere behandlingen, ellers er det vanskelig å se hvorledes behandlingen kan vurderes som medisinsk forsvarlig (jfr. tilsynssaker mot fastleger der noe av kritikken er at de for sjelden har sett pasienten) En delegasjon slik forskriften legger opp til, vil i stor grad kunne avskrekke fastleger i å delta aktivt i LAR-behandling, stikk i strid med Samhandlingsreformen. En annen utfordring man må ta stilling til er at LAR-legen står personlig ansvarlig. LAR-avdelingene i Norge er i stor grad bemannet med ikke-helsefaglig personell som det vil være uaktuelt å delegere ansvar for medisinsk behandling til. Man kan ikke helt se for seg hvordan arbeidssituasjonen kan bli holdbar for LAR-legene etter denne modellen. De kan bli nødt til å gå på akkord med vanlige prinsipper for legearbeid.

§5 Spesialisthelsetjenestens initiativplikt

Denne bestemmelsen fremstår underlig i fht to forhold. For det første tillegger man her den instansen man har gitt all beslutningsmyndighet til, et ansvar i fht å forplikte de øvrige instansene til et samarbeid. Dette felles forpliktende samarbeidet lå tidligere eksplisitt i trekantsamarbeidet. Når premissene for dette samarbeidet endres mener man at det virkemiddelet man forsøker å innføre her langt fra er tilstrekkelig til å sikre pasienten den helheten som er nødvendig. For det andre velger man å tillegge spesialisthelsetjenesten en plikt til å utarbeide individuell plan. Hvis henvisningene kommer fra kommunalt nivå, så er det disse som er først i kontakt med brukeren og vurderer rettigheter i forhold til individuell plan. Det er også sosialtjenesten i kommunene som er ansvarlig for det koordinerte arbeidet som rettes mot rusmiddelavhengige. Det viktigste må være å sikre at alle som har krav på individuell plan, får dette og at dette arbeidet koordineres slik at rehabiliteringen i LAR lykkes. I forarbeidende til forskriften går det frem av diskusjonen at man ikke ønsker å knytte

individuell plan som vilkår til LAR; dette er vi selvsagt enig i. Samtidig kan det ikke understrekes nok at man er avhengig av at det foreligger strukturer og arbeidsverktøy som sikrer planmessig og koordinert tverrfaglig innsats til denne målgruppen. Da er det ansvarsgruppe og individuell plan som er de virkningsfulle redskapene. Det er langt viktigere å stille krav til konkrete strukturer og samhandling rundt et målrettet tverrfaglig arbeid enn nok en gang å legge håndteringen av en kritisk suksessfaktor til spesialisthelsetjenesten.

§6 Utlevering og inntak av legemidler

Som påpekt tidligere: dersom LAR-legen skal beslutte individuelle opplegg, må han/hun kjenne pasienten personlig og godt, og det lar seg vanskelig gjøre rent praktisk, med mindre man enten er helt klar over at man her må fravike det innlysende prinsippet at legen må kjenne pasienten han behandler godt, eller beslutter at det skal være helt annerledes i LAR

§7 Urinprøver og blodprøver

De kliniske erfaringene Kristiansand kommune bygger sine synspunkter på, tilsier at tvangshjemler ikke er nødvendige for å oppnå ønsket grad av kontroll. Hvis man likevel skal gi adgang til tvangsmessig inngripen i fht kontrolltiltak som er så vidt integritetskrenkende, bør man stille krav til at man kan dokumentere forutgående forsøk på å oppnå ønsket resultat frivillig. Bestemmelse og praksis her bør harmoniseres med annen relevant lovgivning som hjemler tvang. Det er videre ikke en ønskelig situasjon at en og samme instans alene skal ha all beslutningsmyndighet både i fht inntak, utskrivning, utleveringsordninger og evt pålegg om prøver. Man har erfaringer som tilsier at effekt av tiltak økes når et samlet tiltaksapparat/ansvarsgruppe står sammen om beslutningene. Muligheten for brukermedvirkning sikres etter vår mening også best på denne måten.

2. Utkast til Nasjonal retningslinje for legemiddelassistert rehabilitering (LAR-retningslinjen)

I høringen til LAR-retningslinjen bes høringsinstansene om å besvare følgende spørsmål spesielt:

I hvilken grad vil en gjennomføring av det nye rammeverket for LAR bidra til

1. Å rette opp de uønskede skjevheter i LAR som LAR-evalueringen fant vedrørende:

- Inntak og utskrivning
- Valg av medikament
- Valg av dose
- Bruk av kontrolltiltak

2. Å normalisere substitusjonsbehandling

3. Å integrere LAR i helsevesenet og tiltaksapparatet for øvrig

4. Å styrke brukermedvirkning i LAR

5. Å gjøre behandlingstilbudet i LAR mer kunnskapsbasert (Her menes forskningskunnskap, klinisk erfaring og brukererfaringer)

I tillegg til dette ønsker man særskilte kommentarer knyttet til hvert av de tre dissenspunktene som foreligger i høringsutkastet (se matrisen avslutningsvis)

1. Å rette opp uønskede skjevheter i LAR

Man kan se at intensjonen har vært å utjevne uønskede forskjeller i LAR tilbudet nasjonalt. Dette er i stor grad forsøkt løst gjennom en regulering hvor spesialisthelsetjenesten ensidig tillegges den avgjørende myndighet vedrørende behandlingen. Dette har man markert tilstrekkelig uenighet i forhold til tidligere. Hvorvidt dette grepet medfører en større grad av

ensartet praksis landet over, vil nå hvile på det enkelte helseforetak som har behandlingsansvaret for LAR. Man finner ikke at det er drøftet eller truffet tiltak som kan sette spesialisthelsetjenestene i bedre stand enn tidligere til å samordne sin praksis. Så lenge rehabiliteringen i LAR i så dominerende grad består av rehabiliteringsarbeid som utføres i landets ulike kommuner, må man for å oppnå en ønsket harmonisering av innholdet vie dette arbeidet langt større oppmerksomhet i det retningsgivende materialet.

2. Normalisering og integrering av LAR i helsevesenet og tiltaksapparatet for øvrig

Man mener at forslaget til forskrift slik det foreligger ikke bidrar til normalisering og integrering av LAR behandling. Man får i stor grad en tverrfaglig rehabilitering, basert på sammensatt innsats fra flere nivå samtidig, til å fremstå som et særlig anliggende for spesialisthelsetjenesten. Dette er en særbehandling som bidrar til en reversering i forhold til den utviklingen som blant annet Samhandlingsreformen er et resultat av. En tror det vil være svært vanskelig å integrere en særregulert del av et fagfelt hvis ikke reguleringen er meget strengt begrunnet i særlige hensyn som gjør foranstaltningen helt nødvendig for å oppnå forsvarlighet eller effekt. Man kan ikke se at dette er tilstrekkelig sannsynliggjort. Man mener at målsettingen med LAR, samt sikkerhetshensyn overfor tredjeperson, kan ivaretas uten særregulering gjennom eksisterende lovverk og tilsynsordninger.

Man tror det største potensialet for normalisering og integrering av behandlingsformen ligger i helsefaglig og psykososial oppfølging av pasientene i sine hjemkommuner. Arbeidsgruppa som har utarbeidet forslaget til Nasjonal retningslinje ble i oppdraget fra Helse- og omsorgsdepartementet bedt om at retningslinjen legger særlig vekt på psykososial oppfølging i kommunene. Det er svært skuffende at denne delen av LAR får en svært mangelfull behandling i kapittel 10. Tema behandles over 7 sider av retningslinjens om lag 100 sider hvor man som påpekt tidligere bruker det meste av omtalen på problemstillinger som er relatert til substitusjonen/legemiddelet i LAR.

3. Styrking av brukermedvirkning i LAR

I utkastet til faglig veileder finner man en særskilt omtale av brukermedvirkning viet plass på kun én side. Man forsøker her å problematisere det skjeve maktforholdet i behandlingen, forsvarer berettigelsen av skjevheten og ender opp med å si at opplevelsen av kontrolltap etc kan motvirkes ved å legge stor vekt på brukermedvirkning og informasjon. Dette er ingen faglig holdbar håndtering av brukermedvirkning i en nasjonal veileder til praksisfeltet.

Forarbeidende til forskriften forholder seg også i liten grad til brukermedvirkning, utover det som reguleres av pasientrettighetsloven. Man burde funnet behov for en særskilt grundig behandling av dette tema så lenge man har funnet behov for særregulering som hjemler kontrolltiltak som i så stor grad har betydning for pasientenes integritet. Pårørendeaspektet vies heller ikke oppmerksomhet. Man savner perspektivet som fokuserer på barn som pårørende.

En styrking av det såkalte trepartssamarbeidet ville etter vår mening vært den beste garantien for økt brukermedvirkning i LAR. Hvis rehabiliteringen er forankret i pasientens egen individuelle plan og ansvarsgruppe, blant annet gjennom disse som beslutningsgrunnlag- og arena, ville dette forutsatt brukermedvirkning. Foreliggende forskrift endrer forutsetningene for dette radikalt ved å gi all beslutningsmyndighet til en av partene i samarbeidet, uten at brukermedvirkning er sikret særskilt i denne forbindelse.

Kunnskapsbasert behandlingsgrunnlag i LAR

Den faglige retningslinjen har, som forskriften, den medikamentelle delen av LAR i fokus. Kapittel 10 er viet til selve rehabiliteringen og individuell plan. Her fastslår man at det foreligger dokumentasjon for at substitusjonsbehandling bør kombineres med psykososiale tiltak. I det påfølgende lister man opp hva som må til fra det kommunale tiltaksapparatet og

NAV for at en LAR behandling skal gi ønskede resultater. Det er ikke lite som må til, men det er faglig meget tynt beskrevet og vil heller ikke på dette punktet være anvendelig som en veileder til praksisfeltet. Man fastslår gjentatte ganger at det ikke er identifisert tilstrekkelig forskning som kan underbygge anbefalingene. Det er paradoksalt at kunnskapsgrunnlaget er tynnest i forhold til rehabiliteringen som utgjør en hoveddel av behandlingen. Man savner et eget kapittel som tar for seg forskning og fagutvikling som særlig er knyttet til rehabilitering i LAR. Man kan ikke finne at dokumentene i tilfredsstillende grad tydeliggjør behov og retning relatert til FoU. I retningslinjens punkt 3.7 "Sammenfattende vurderinger" konkluderer man med at retningslinjen bygger de fleste av anbefalingene på et svakt kunnskapsgrunnlag. Dette er oppsiktsvekkende og bør lede til et langt større fokus på hvordan man i tiden fremover vil initiere et arbeid som kan sikre kunnskapsgrunnlaget til en behandlingsform som er i ekspansjon og som retter seg mot en de mest risikoutsatte målgruppene man har. I forordet refereres det til at man årlig skal vurdere anbefalingene i retningslinjen i lys av ny forskning av Senter for rus og avhengighetsforskning. En fullstendig revisjon av retningslinjene vil bli gjennomført etter fem år. For å sikre målet med et styrket kunnskapsgrunnlag for LAR, er det selvsagt nødvendig å prioritere jevnlig evalueringer av faglig retningslinje. Det er viktig å unngå at man låser praksis og regelverk på et felt som baserer anbefalingene på faglig konsensus og i liten grad på tilgjengelig forskning. Det hjelper ikke at dette gjelder flere deler av rusfeltet, som det anføres. LAR er i en særstilling med de virkemidlene man anvender, både medikamentelt og i forhold til inngripende kontrolltiltak, langsiktighet osv. Dette burde stille strengere krav til dokumentasjon.

Særskilte kommentarer til dissenspunktene i Nasjonal retningslinje for LAR

Kommentar nummer	Kapittel /side / spørsmål / dissens:	Kommentarer:
1	DISSENS 1 (punkt 6.2)	Man bør opprettholde dagens praksis, som støttes av erfaringer som viser best resultat i rehabilitering der hvor opiatavhengigheten er den dominerende. LAR-behandling vil ikke sikre pasienter med for eksempel et amfetamin-dominert misbruk tilfredsstillende avhengighetsbehandling.
2	DISSENS 2 (punkt 8.3)	Hovedregel bør være en fullstendig avrusning før oppstart. Dette er erfaringsmessig det som gir best prognoser og bør derfor være det som tilbys pasienten. Unntak fra hovedregel bør gjøres som i dag, på bakgrunn av individuelle vurderinger av den enkelte pasients behov. Regler vedrørende oppstart må harmoniseres med kriteriene for inntak.
3	DISSENS 3 (punkt 9.5.2)	Regler i fht urinprøvetaking som tiltak i behandlingen bør sikre kontroll i fht forsvarlighetsaspektet og brukes med varsomhet utover dette, slik at hensyn til pasientens integritet veier tungt i vurderingene. Hvis man skal bruke urinprøver som kontrolltiltak må disse være overvåket, ellers ingen effekt Tiltaket har kun terapeutisk effekt knyttet opp mot et gode/ målsettinger brukeren har selv og/eller i de tilfellene det inngår som del av kontakten med behandler. Kontrollen bør tilstrebes utviklet i retning av andre metoder som spytt- eller hårprøver. Man bør også være oppmerksom på faren for å la kontrolltiltaket virke kompensierende i fht strukturelle forhold. Ny foreslått ordning vil innebære at en LAR-lege i spesialisthelsetjenesten får behandlingsansvar for et meget høyt antall pasienter. Dette vil være vanskelig å forsvare uten strenge kontrolltiltak.

Punkt 63/09: Fremtidig organisering og finansiering av Kristiansand Solistensemble

Bilag

Saksprotokoll

Produksjoner KSE 2007-09

Dato: 13.08.2009
Saksnr.: 200907388-2
Arkivkode E: C31 &20
Saksbehandler: Stein Tore Sorthe

Saksgang
Kulturstyret
Formannskapet

Møtedato
26.08.2009
02.09.2009

Fremtidig organisering og finansiering av Kristiansand Solistensemble

Etter forslag fra kulturminister Trond Giske har Kristiansand Symfoniorkester (KSO) i sin budsjettsøknad til departementet for 2010, innarbeidet et forslag om å innlemme det profesjonelle koret Kristiansand Solistensemble (KSE) som en kunstnerisk underavdeling av orkesteret.

Opprinnelig ble det foreslått at Opera Sør burde ta over driften av koret, men i et møte med ministeren 4. februar 2009 ga Giske uttrykk for at det heller burde være KSO som, med sin fullt utbygde administrasjon, best kunne ivareta ansvaret for koret. Giske ba da om at KSO innarbeidet en slik løsning i sin budsjettsøknad for 2010.

Spørsmålet om fremtidig organisering og finansiering ble behandlet i styret for KSE 19.2.2009 og i styret for KSO 26.2.2009. Begge institusjonene er positive til en slik løsning og orkesteret har søkt departementet om 2 millioner kroner i økt budsjetttramme for å finansiere et profesjonelt kor med 16 stk. 25%-stillinger som sangere, 0,5 årsverk til kunstnerisk leder/dirigent og til sammen 0,6 årsverk for administrasjon og repetitør. Til sammen 5,1 årsverk.

Kristiansand Solistensemble begynte sin aktivitet høsten 2006, men ble formelt stiftet som en forening 31.1.2008 av Kristiansand Symfoniorkester, Opera Sør, Agder Teater, De Internasjonale Kirkefestspill, Universitetet i Agder og Det Norske Solistkor. Bakgrunnen for å danne KSE var et ønske fra flere hold om å danne et kor på profesjonelt nivå i regionen. 16 sangere er pr. dags dato tilknyttet koret. Øystein Eidsaa er for tiden arbeidende styreleder i en 25%-stilling, Marianne Sødal Misje er engasjert som kunstnerisk leder mens Birte Myhrstad er tilknyttet koret som stemmepedagog.

Etableringen av KSE har betydd mye for profesjonaliseringen av musikklivet i regionen. Store prosjekter som inkluderer kor (opera, store kirkemusikalske verk osv.) har tidligere ikke vært på et akseptabelt profesjonelt nivå. KSE har på kort tid etablert seg i eliten av norsk korsang, og har med dette tilført kulturlivet i regionen en ny dimensjon.

Dersom regjeringen i statsbudsjettet innvilger søknaden fra KSO fullt ut, vil dette i henhold til gjeldende avtale om fordelingen av offentlige tilskudd til orkesteret medføre at Kristiansand kommune må øke sitt årlige driftstilskudd med kr 571 429. Da vil landets første statsfinansierte kor utenfor Oslo bli lokalisert til Kristiansand.

Den foreslåtte organisasjonsmodellen er unik i Norge, og vil bety at regionen plasserer seg helt i forkant på et sentralt kulturfelt. Det er så tynt med oppdrag for sangere i Norge at en fast 25%-stilling faktisk kan være grunn god nok til at profesjonelle sangere velger Sørlandet som base for sin karriere, og bosetter seg her.

I det årlige budsjettmøte med departementet i slutten av mai, ble kommunen og fylkeskommunen bedt om å komme med en prinsipiell uttalelse til dette forslaget om ny organisering og finansiering av KSE. Departementet ønsker en tilbakemelding før forslaget til statsbudsjett ferdigstilles i begynnelsen av september.

Rådmannen antar at KSO neppe får full uttelling på søknaden allerede i 2010, men at det er relativ stor sannsynlighet for at vi med denne modellen, i løpet av noen år, kan få realisert et profesjonelt kor i Kristiansand finansiert 70% av Staten. Det foreslås derfor at kommunen stiller seg bak Symfoniorkesterets søknad.

Forslag til vedtak:

1. Kristiansand kommune støtter forslaget om å innlemme Kristiansand Solistensemble som en kunstnerisk underavdeling av Kristiansand Symfoniorkester.
2. Dersom regjeringen i statsbudsjettet for 2010 innvilger søknaden fra Kristiansand Symfoniorkester om nødvendig økning av budsjetttrammen, er Kristiansand kommune beredt til å påta seg sine økte økonomiske forpliktelser i samsvar med gjeldende avtale.

Tor Sommerseth
rådmann

Stein Tore Sorthe
kulturdirektør

Trykte vedlegg: Produksjoner KSE 2007-2009

Utrykte vedlegg: ingen

Punkt 64/09: Kultur og Næring i Kristiansand - melding til Bystyret

Bilag

Saksprotokoll

Saksprotokoll

Dato: 06.08.09
Saksnr.: 200907979-1
Arkivkode E: 145
Saksbehandler: Asbjørn Grøvan

Saksgang	Møtedato
Kulturstyret	26.08.2009
Formannskapet	02.09.2009
Bystyret	09.09.2009

Kultur og Næring i Kristiansand - melding til Bystyret

Sammendrag:

Denne saken har bakgrunn i to vedtak i bystyret, hvor det bes om at det utarbeides en handlingsplan for kultur og næring, og at det administrative samarbeidet mellom kommunen og Cultiva videreutvikles. Rådmannen har valgt å besvare disse som en melding til bystyret og at de anbefalingene som vedtas innarbeides i Handlingsplanen eller gis som føringer for andre planer. Med bakgrunn i bystyrets vedtak har rådmannen formulert følgende målsetting: "Kristiansand legger til rette for at kultur, reiseliv og opplevelser utnyttes for å bidra til bærekraftig vekst og utvikling av byen".

Kultur- og kulturbaserte næringer er i sterk vekst i hele den vestlige verden, og det er viktig for vår by å ta tak i dette temaet som grunnlag for vekst og utvikling.

Sammenhengen mellom kultur og næringsutvikling kan systematiseres i tre dimensjoner:

1. Verdiskaping gjennom kulturnæringenes egen produksjon og som grunnlag for annen næringsvirksomhet.
2. Kunsten og kulturens egenskaper som ressurs for annen næringsvirksomhet.
3. Et dynamisk kulturliv øker et steds attraktivitet, tiltrekkes seg arbeidskraft, turister og investeringer, gir stedsprofilering og er et godt sted å bo.

Det er mange aktører som har virkemidler for å stimulere til utvikling av kultur, reiseliv og opplevelser (benevnt KRO), både offentlige, institusjoner og stiftelser. Deres roller resymeres kort i saksframstillingen. For kommunen er det viktig å definere sin rolle og ta et ansvar for at samspillet med de øvrige virkemiddel-aktørene fungerer effektivt. Men det er ikke mulig – og heller ikke nødvendig – å trekke klare grenser for de ulike aktørenes roller. Det viktigste for kommunen er at den fokuserer på bredde, mangfold og kvalitet i kulturtilbudet og at byen oppleves attraktiv å komme til og å bo i (pt. 3 nedenfor). I tillegg er kommunen ansvarlig for at kunst- og kulturproduksjon har gode rammebetingelser og at det etableres forpliktende samarbeid - på mange plan. (pt. 1 og 2 nedenfor)

Rådmannen har gitt ti anbefalinger – formulert som tiltak – under følgende tre delmål:

1. I Kristiansand er det lagt til rette for utvikling og produksjon av kulturprodukter og kulturrelaterte produkter.
2. I Kristiansand er det etablert samhandlingsarenaer for KRO-næringene, tradisjonelle næringer, academia og det offentlige.

3. Innbyggere og besøkende opplever Kristiansand som en attraktiv by med et spennende og mangfoldig tilbud innenfor kultur, reiseliv og opplevelser.

I flere av anbefalingene er det konkretisert et samarbeid mellom kommunen og Cultiva.

Forslag til vedtak:

Bystyret er enig i rådmannens anbefalinger og ber om at disse innarbeides i Handlingsplanen.

Tor Sommerseth
rådmann

Asbjørn Grøvan
rådgiver

1.0 Innledning

1.1 Politiske vedtak

I forbindelse med budsjettbehandlingen 13. desember 2007 vedtok bystyret:

"Det utarbeides en handlingsplan på kultur og næring, hvor fokus på turisme, design og grundervirksomhet vies stor plass."

I sak om Cultivas rolle i kulturpolitikken som ble behandlet i bystyret 12.03.08 ble det bl.a. vedtatt følgende:

"Bystyret ber rådmannen ta et initiativ overfor Cultiva for å videreutvikle de administrative samhandlingsrutinene mellom kommunen og stiftelsen."

I denne saken er begge disse vedtakene søkt fulgt opp.

1.2 Avgrensning, planprosess og mål

Rådmannen tolker bystyrets første vedtak som at de tre nevnte elementene "turisme, design og grundervirksomhet" er eksempler på det som inngår i kultur-, reiseliv- og opplevelsesnæringene (nedenfor benevnt KRO-næringene), og at bystyret ønsker å se på sammenhengen mellom disse og næringsutvikling generelt.

Kultur defineres i denne sammenhengen vidt og inkluderer visuell kunst, scenekunst, musikk, litteratur, film, arkiv, bibliotek, museum, kulturarv og idrett.

Kulturaktiviteter sammen med andre menneskeskapte og naturgitte kilder til opplevelser, er viktig grunnlag for reiselivet

I bystyrets andre vedtak om samhandling mellom kommunen og Cultiva søker rådmannen å klargjøre begges roller og hvordan samhandling og rolledeling mellom dem – og også noen andre virkemiddelaktører - kan gi størst effekt.

Saken er utarbeidet på bakgrunn av St.t melding nr 22(2004-2005) Kultur og Næring, med etterfølgende Handlingsplan, intervjuer og samtaler med aktører innenfor KRO, høringsmøter i Næringsforeningen, ressurs-personer ved UiA, Agderforskning og innen reiselivsbransjen og kompetanse innenfor kommunens egen administrasjon. Svenske og danske utredninger og erfaringer er benyttet der det har relevans. Cultiva har sluttet seg til sakens anbefalinger. Formannskapet er orientert om arbeidet med saken i møter 28.05.08 og 08.10.08.

Kulturstyret er orientert 19.06.08 og 22.10.08. I disse møtene er også ulike ressurspersoner trukket inn som innledere.

Rådmannen har valgt å fremme "strategisk plan for kultur og næring" som en melding til bystyret. Gjennomføring av de anbefalinger som blir vedtatt forutsettes å bli innarbeidet i kommunens handlingsprogram under de ulike sektorens ansvarsområder.

Meldingen har dels et strategisk og dels et handlingsrettet sikte, med formål å peke på hvordan kommunens virkemiddelapparat kan innrettes og samordnes internt og med andre for å oppnå ønskede resultater.

Rådmannen oppfatter ikke næringsutvikling – i snever betydning - som det endelige og egentlige målet for meldingen. En by som har et aktivt kulturliv, som kan by på et variert opplevelsestilbud og hvor aktører innenfor KRO og KRO-relaterte næringer gis utviklingsmuligheter, er en spennende og attraktiv by for næringsvirksomhet og turisme og med grunnlag for gode levekår for befolkningen.

Rådmannen anbefaler følgende overordnede målsetting:

Kristiansand legger til rette for at kultur, reiseliv og opplevelser utnyttes for å bidra til bærekraftig vekst og utvikling av byen.

2.0 Hvorfor satse på sammenhengen ”kultur og næring”?

En stadig større del av økonomien i samfunnet knyttes til varer og tjenester som skal gi opplevelse og skape identitet, og det er en klar sammenheng mellom moderne velstandsutvikling / livsmønster og konsum av kulturprodukter.

Økt fritid, bedre økonomi, økt eksponering av kulturtilbud gjennom moderne media og økt mulighet for å kunne delta i alternative KRO-aktiviteter gjør dette til den raskest voksende næringen i den vestlige verden de senere år. I 2006 anslo Verdensbanken at minst 5% av den vestlige verdens totale brutto nasjonalprodukt omfattes av kulturnæringer og kulturbaserte næringer. Næringen forventes å øke med 5-7% årlig.

Erkjennelsen av at satsing på KRO-næringene er viktig for en regions - eller en nasjons - velstandsutvikling, er økende i hele den vestlige verden. I Norge er utviklingen beskrevet i Stortingsmelding nr. 22 (2004-2005), og i etterfølgende ”Handlingsplan for Kultur og Næring” skisseres 25 tiltak på nasjonalt nivå som skal bidra til økt næringsaktivitet med basis i KRO-næringene. Stikkord her er: Forretningsmessig kompetanseutvikling, konkret prosjektstøtte, nettverksbygging, stedsutvikling, utenlandssatsing, forskning og kunnskapsformidling. Målet er at Norge skal bli en ledende kulturnasjon.

I Europa finnes det mange eksempler på at en satsing på utvikling av kulturaktiviteter har gitt vellykket byutvikling. Spesielt tydelig er det i bysamfunn hvor det i 1970 – 80 årene fant sted grunnleggende behov for restrukturering innen næringslivet. Satsingen innen KRO ga nye arbeidsplasser, stedsprofilering, stolthet over egen by og nytt liv og innhold til forslummede nærings- og havneområder – som ofte var det historiske grunnlaget for byetableringen og derfor i seg selv et kulturminne. (Eksemplene er mange, men godt kjent er Glasgow, Liverpool og Bilbao.)

I Kristiansand er det ikke noen dramatisk situasjon som beskrevet ovenfor. Ser vi bort fra den usikkerheten som i dag preger verdens finans- og arbeidsmarkeder, og som vi ikke har oversikt over varigheten og konsekvensene av, er vi i en tid hvor det er mangel på arbeidskraft, og byveksten er høyere enn på mange år.

Men vår by og region må forholde seg til resten av verden både som potensielt marked og i konkurranse i mer utpreget grad enn tidligere

Derfor: For Kristiansand er det viktig å satse på KRO-næringene for å være i takt med utviklingen i verden rundt oss, og gjøre oss til en ”vinnerregion” når det gjelder attraktivitet, vekst, gode levekår og sunn byutvikling.

Kommunens tunge satsing ved etableringen av Cultiva hadde også dette som begrunnelse. Derfor er det viktig å følge opp satsingen i samarbeid mellom Cultiva og kommunen.

3.0 Sammenhengen mellom kultur og næring – - eller på hvilken måte har KRO betydning for byutviklingen?

I redegjørelsen ”Danmarks kreative potensiale” fra det danske Næringsdepartementet og Kulturdepartementet, opereres det med tre dimensjoner for sammenheng mellom kultur og næring. Denne tre-delingen er også benyttet i det følgende og tilpasset det noe videre begrepet KRO – som er definert innledningsvis.

3.1 Verdiskaping gjennom kulturnæringenes egen produksjon og omsetning, og som grunnlag for produksjon i annen næringsvirksomhet

Kulturektoren er i seg selv en betydelig produsent av varer og tjenester globalt sett, og er i sterkere vekst enn de fleste andre bransjer. (Utgjør for eksempel USA`s største eksportsektor.)

Det som menes med kulturnæringenes egen produksjon og omsetning er for eksempel: musikk, teater, bøker/trykksaker, visuell kunst, film/video/DVD, Radio/TV, design, opplevelsesaktiviteter / fritidsparker / idrett.

Med produksjon i annen næringsvirksomhet (helt eller delvis som en følge av det første – og ofte benevnt "kulturrelaterte produkter") menes for eksempel: Spillesteder, musikkstudioer, gallerier, areanaer, diverse omsetningsledd, og reiselivbransjen med overnattings- og spisesteder som profiterer på et aktivt kultur- og opplevelsesmiljø.

Ut fra dette anbefales følgende delmål nr.1:

I Kristiansand er det lagt til rette for utvikling og produksjon av kulturprodukter og kulturrelaterte produkter.

3.2 Kunstens og kulturens egenskaper kan være verdifulle ressurser for annen næringsvirksomhet

Det tenkes her på kreativitet, innovasjon og formidlingskompetanse som er egenskaper og kvaliteter som kjennetegner sektorene som er representert innenfor KRO-næringene.

Tradisjonelt har det vært begrenset samarbeid mellom tradisjonell næringsvirksomhet og KRO-næringene. De senere år – og ikke minst på grunn av utviklingen innenfor de digitale mediene – har flere fått øynene opp for de muligheter som ligger i å samarbeide.

Det bør derfor legges til rette for at fagmiljøer innen ulike deler av KRO-næringen kan møtes, og kopling av slike fagmiljøer med det offentlige, academia og næringsaktører. Altså etablering av nettverk og møteplasser. Den svenske KK-stiftelsen har siden 2003 arbeidet med å synliggjøre viktigheten av møteplasser for å skape konkurransedyktige næringer, og har 3 fokuser for sitt arbeid:

- Å samle opplevelsesindustrien og skape en arena for å få til møter mellom ulike bransjer.
- Å etablere møteplasser der opplevelsesindustrien og utdanningsinstitusjoner kan snakke sammen for økt kunnskap og kompetanse.
- Å initiere utdanninger på høyt nivå rettet mot virksomhetene i opplevelsesindustrien.

Utvikling av en konkurransedyktig KRO-næring henger sammen med både kvalitet på det som leveres – gjerne målt i et internasjonalt perspektiv - og miljø for læring og utvikling gjennom forskning og utdanning. Skal dette føre til en økonomisk bærekraftig byutvikling henger det også sammen med hvordan tradisjonell næring forholder seg til KRO-næringene og kommunens og det offentlige rolle.

Dette leder til et delmål nr.2:

I Kristiansand er det etablert samhandlingsarenaer for KRO-næringene, tradisjonelle næringer, academia og det offentlige.

3.3 Et dynamisk kulturliv øker et steds attraktivitet, tiltrekker seg arbeidskraft, turister og investeringer, gir stedsprofilering og er et godt sted å leve

En attraktiv by eller region, er en region som kan tilby et rikt utvalg av opplevelser av høy kvalitet tilpasset en stor befolkningsgruppe. Kulturtilbud – i vid forstand - betraktes som (kanskje) den viktigste faktoren for at et sted skal oppleves attraktivt.

En attraktiv by er viktig for de som bor der og viktig for å bidra til at nye etablerer seg. I samfunnet i dag er det ikke nok med et spennende jobbtillbud. Med global konkurranse om arbeidskraften er det en forutsetning at mennesker trives også utenom arbeidssituasjonen. Store næringsforetak i byen vår har sett dette og er opptatt av hva byen kan tilby de ansatte for at de skal komme til – og bli værende - i byen.

Attraktivitet relaterer seg både til mennesker som ønsker å delta som aktører i ulike aktiviteter og publikum. For å konkretisere hva som kan ligge i å gjøre en by attraktiv med utgangspunkt i KRO-aktiviteter, kan nevnes:

- Estetikk knyttet til sentrale bygninger og byrom.
- Et aktivt underholdningstilbud for et bredt publikum med gode arenaer og scener.
- Gode visningsarenaer for kunstformidling, museal virksomhet og kulturminner hvor det gjerne er tilrettelagt spennende opplevelser og deltagelse.

- At kunst og kulturformidling holder høyt nivå og at det kan tilbys undervisning på alle nivåer innen et bredt spekter innen kulturlivet.
- At byen oppleves tolerant og inkluderende, og åpen for fremmede kulturer og uttrykk.
- At frivillig innsats verdsettes ved at organisasjonene gis gode rammevilkår.

Delmål 3:

Innbyggere og besøkende opplever Kristiansand som en attraktiv by med et spennende og mangfoldig tilbud innenfor kultur og opplevelser.

Med utgangspunkt i disse tre delmålene foreslås det i kapittel 6 noen konkrete strategier.

4.0 Kristiansand kommune og andre virkemiddelaktører

Selv om kommunen er en viktig aktør for å få gjennomført delmålene som er beskrevet ovenfor, er det nødvendig å samarbeide med øvrige aktører. Det bør være et særlig ansvar for kommunen å sørge for et effektivt samarbeid og formålstjenelige ansvars- og arbeidsdelinger.

Kommunen har etablert – og bidratt til å etablere - ”virkemidler” som skal ta seg av en del av det som er nevnt ovenfor: EVA-senteret, Kunnskapsparken (SKP), Visit Sørlandet as og stiftelsene Cultiva og Sørlandets Kompetansefond.

I tillegg er Staten ved Kulturdepartementet og Innovasjon Norge, fylkeskommunen, næringslivet og utdannings- og forskningsinstitusjoner aktører på samme arena.

Kort resyme av kommunens og de øvrige aktørenes ansvarsområder:

Kristiansand kommunes innsats innenfor kultursektoren har ikke næringsutvikling som primært sikte, men formidling av de verdier som kulturtilbud og –opplevelser kan gi. Det vil si å kunne tilby befolkningen et bredt kulturtilbud med høy kvalitet, undervisning, deltagelse i et mangfold av kulturaktiviteter tilpasset flest mulig, og tilrettelegging for aktører.

Kulturlovens §4 og §5 pålegger kommunene følgende oppgaver:

- Ha økonomiske virkemidler som fremmer et bredt spekter av kulturaktiviteter
- Fremme profesjonalitet og kvalitet i kulturtilbudet
- Legge til rette for deltagelse i kulturlivet
- Sørge for informasjon om ordninger med økonomisk støtte.
- Aktørrolle. (Muligheten til å ta initiativ i saker kommunen ser behov for å løse, både på politisk og administrativt nivå).

Dette innbefatter å bygge og drive kulturinstitusjoner, kultur- og aktivitetstilbud for barn og unge, undervisning, arrangementer, støtteordninger og kontakt med kulturaktører slik det fremgår først og fremst i kultursektorens budsjetter men også innen andre deler av kommunens virksomhet.

I tillegg til dette, som reflekteres i årlige drifts- og investeringsbudsjetter, består kommunens virkemidler i:

- Myndighetsrolle relatert til arealbruk og arealutvikling.
- Eier av arealer og bygningsmasse, inklusivt institusjoner, museer o.a.
- Eier (deleier) av EVA-senteret, SKP og Destinasjon Sørlandet

Staten og fylkeskommunen har gjennom sine budsjetter et siktemål tilsvarende kommunen. Dvs. å fremme et bredt kulturliv gjennom eierskap til institusjoner og tilskudds-/ stipendordninger og aktørrolle.

I tillegg kanaliseres midler fra Kommunal- og Regionaldepartementet gjennom fylkeskommunen for å bidra til næringsutvikling.

Cultiva-stiftelsen er etablert av kommunen og har følgende formålsparagraf:

”Stiftelsens formål er å sikre arbeidsplasser og gode levekår i Kristiansand ved å gi støtte til prosjekter ved etablering av kunst-, kultur- og kunnskapsinstitusjoner eller organisasjoner som bidrar til nyskaping, utvikling og kompetansebygging ved kreative miljøer i Kristiansand. Kunnskapsinstitusjoner som utvikler kreativitet og nyskaping kan tildeles midler fra stiftelsen. Institusjoner eller organisasjoner som mottar støtte må drive virksomhet på kvalitativt høyt nivå til nytte for lokalsamfunnet.”

Cultivas verdier er: ”*Vekstskapende*, ved at man også satser på visjonære og utradisjonelle ideer / aktører. *Engasjert*, ved at man deltar aktivt i samfunnsdebatten og fremstår som premissleverandør for videre utvikling av Kristiansand. *Modig*, ved at man tør å gå nye veier og være langsiktig.”

Sørlandets Kompetansefond er en stiftelse som kommunen har bidratt til å etablere. Den har samme hovedmålsetting som Cultiva, men hvor kompetanse er virkemiddelet. Stiftelsen har KRO-næringer som ett av sine hovedsatsingsområder.

Sørlandets Kunnskapspark er delvis eid av Kristiansand kommune. Her skal aktører bl.a. innen KRO hjelpes til å utvikle sine ideer og bedrifter, få tilgang til nyttig kompetanse og etablere kontakter og nettverk.

Etablerersenter Vest Agder IKS (EVA) eies av Kristiansand kommune, Knutepunkt Sørlandet og Vest Agder fylkeskommune i fellesskap. Selskapets formål er å yte bistand i forbindelse med ideutvikling og etablering av nye konkurransedyktige bedrifter og samarbeide med andre virksomheter med lignende formål.

Visit Sørlandet a/s er under etablering (forutsatt innen 01.01.2010) som et samlet reiselivsselskap for hele Agder. Selskapet vil ha eget bookingselskap som erstatter ”Skattejakt Sørlandet” og egen webinformasjon.

Forsknings- og utdanningsinstitusjoner: Ved BI og Agderforskning er det etablert sentre for opplevelsesøkonomi og det er igangsatt nye studier ved UiA innenfor opplevelsesbasert reiseliv i tillegg til utdannelse innen ulike kunsthøgskoler. Også utdannelsene ved andre høgskoler og fagskoler er interessante for utviklingen innen KRO-næringer.

Kunsthøgskolekompetansesentra: Agder kunstnersenter, Kristiansand Rock City, Sørnorsk filmsenter og Norsk Forfattersentrum Sørlandet ivaretar blant annet rollen som talerør for- og bindeledd til – de profesjonelle kunstnerne og bransjeaktørene som skal skape det kulturelle innholdet i opplevelsesbasert næringsvirksomhet.

Såkorn-, presåkorn- og venturefond: Etablert i et samarbeid mellom Cultiva, Kompetansefondet, Plussbank, Agder Energi, private investorer og Innovasjon Norge. Formålet er å bidra med midler i ulike stadier i utviklingsforløpet fra ide/kunnskapsutvikling til bedriftetablering.

Innovasjon Norge: Statens viktigste aktør i opplevelsesindustrien. Bidrar med finansiering, og organisering av samarbeid mellom virkemiddelaktører.

Deltagelse i Storbyprosjekter i regi av Innovasjon Norge: Sammen med byene Stavanger, Trondheim og Tromsø, deltar Kristiansand i eget prosjekt om kultur, reiseliv og opplevelsesnæringer. Målet er å utvikle innovasjonssystemet for KRO-næringene. Hver by har valgt 2-3 prosjekter og erfaringene blir gjort tilgjengelig for alle kommunene, og forutsettes å foreligge som del-rapporter i begynnelsen av 2010.

5.0 Næringsutvikling med basis i KRO

Bred satsing på barn og unge innenfor idretten bidrar til flere eliteutøvere – ”bredde skaper spiss”. Og populære idretter trekker til seg mange utøvere. På samme måte også med andre kulturaktiviteter. Der det er et aktivt og mangfoldig kulturliv – gjerne på et høyt faglig nivå – og der kulturaktiviteter omtales i media og blir viktig for mange, der er det også grobunn for at noen aktører utvikler seg til profesjonelt nivå og etablerer næringsvirksomhet med grunnlag i sin produksjon.

Den svenske KK-stiftelsen (Stiftelsen for kunnskaps- og kompetanseutvikling) har utviklet en modell for dette kalt FUNK. (Forskning, Utdannelse, Næringsliv og Kulturliv). Man har funnet at for at kulturaktører skal kunne utvikle sitt fag til et høyt profesjonelt nivå trengs:

Forskning: Det vil si forskning anvendelig for kultur- og opplevelsesindustrien. Det inkluderer både forskning på utvikling av kjernekompetanse (for eksempel data- og animasjonskompetanse i spill- og filmindustrien), hvilke kulturtilbud som har et internasjonalt vekstpotensial – og hva finnes i andre miljøer, og forskning på suksesskriterier for at et produkt skal kunne gi grunnlag for produksjon og økonomisk utbytte.

Utdannelse: I tillegg til utdanning innenfor kjernevirksomhetens fag trengs utdanning som retter seg mot det som skal til for at en virksomhet skal ut i et marked. Det vil si økonomi, management, jus, o.a. – altså en fokus i utdannelsessystemet på helheten som trengs for at et kultur- eller opplevelsesprodukt skal kunne bli et kommersielt produkt.

Næringsliv: Koplingen mellom kultur og tradisjonelt næringsliv tenkes på som en interaktiv læringsprosess, der næringslivet kan finne kilde til nytenkning og mer-verdi i sine produkter, mens kulturaktører får tilgang til teknikker for produksjon og økonomi- og markedsforståelse.

Kulturliv: Her menes det samme som nevnt innledningsvis i dette kapittelet, altså et samfunn med et aktivt og mangfoldig kulturliv, der det skal være spennende for mennesker å utvikle sine interesser og ferdigheter og satse innenfor kulturfeltet.

Møteplass for samarbeid: I tillegg til det som er sagt om FUNK, men som en forutsetning for at det skal bli vellykket, er det nødvendig å etablere arenaer hvor kulturbransjer møtes og hvor de også møter næringsliv, academia og det offentlige. Erfaringer fra Sverige i regi av KK-stiftelsen, vektlegger nettopp bygging av kjennskap og tillit gjennom felles møteplasser som en forutsetning for nytenkning og utvikling for alle parter.

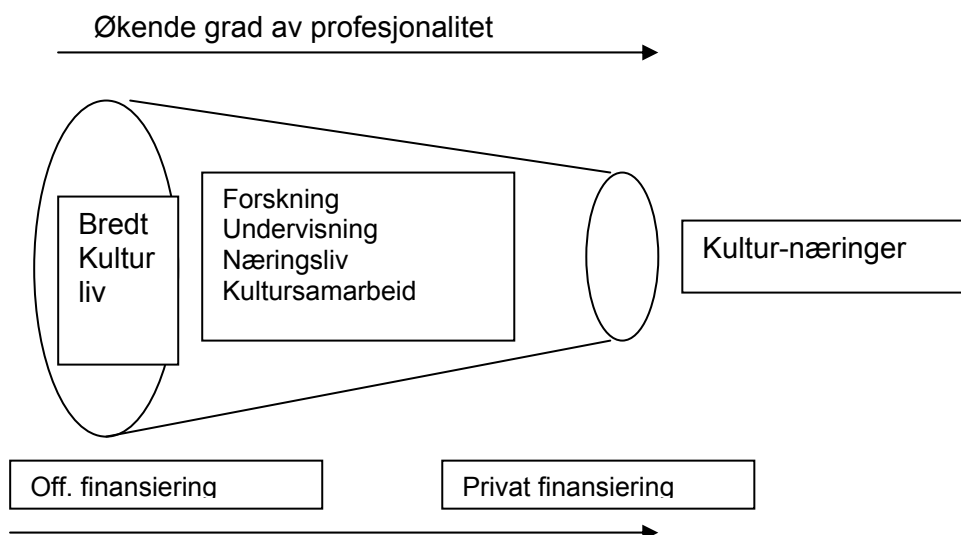

Fig 1. "FUNK" – trakta.

Figuren ovenfor illustrerer at i et samfunn med et bredt kulturtilbud (den vide enden av trakta) får mange mennesker mulighet til å møte - og delta i - kulturaktiviteter. I et slikt miljø er det grobunn for at interesser og talenter skal kunne vokse fram. Grundere innen KRO-feltet

utvikler sin kompetanse og sitt grunnlag for næringsetablering gjennom tilgang på undervisning, forskning og samarbeid med næringsliv (gjennom trakta). Det framgår også av modellen at mens det brede kulturlivet har det offentlige som hovedkilde for sin finansiering, så vil kulturnæringene i samme grad som de utvikler seg, ha privat finansiering (basert på omsetning av egne produkter) som sin hovedfinansiering.

Virkemiddelaktørene som nevnt foran, kan også relateres til denne figuren:

- Kommunen og andre offentlige aktører har sin satsing relatert til den vide enden av trakta.
- Cultiva befinner seg i hele trakt-forløpet, med investeringer i infrastruktur (les "Kilden" og "Sør Arena") og bidrag til "klima for kreativitet og stedsutvikling" i den vide enden, - og bidrag til profesjonalisering ved kompetanseutvikling, finansiering og tilrettelegging for bransjesamarbeid i utviklingsforløpet gjennom trakta.
- Sørlandets Kompetansefond bidrar i trakta ved finansiering av kompetanseutvikling og bedriftsetableringer.
- Sørlandets Kunnskapspark (SKP) bidrar med kompetanse innen forretningsdrift, jus, markedsføring etc og konkrete tiltak for profesjonalisering av bransjen. Deres rolle bør imidlertid tydeliggjøres bedre enn i dag.
- EVA-senteret er sammenlignbart med SKP som en "førstehjelper" for nyetablerere.
- Visit Sørlandet A/S kan i denne sammenheng betraktes som en markedsfører av kultur og kulturelle opplevelser, som er en betingelse for at stedsrelaterte opplevelser får et økonomisk grunnlag.

6.0 Kommunal handlingsplan for kultur, reiseliv og opplevelser som grunnlag for bærekraftig byutvikling

Det tas utgangspunkt i hovedmålet og de tre delmålene som er definert foran, og tiltak Kristiansand kommune skal ta ansvar for:

Hovedmål:

Kristiansand legger til rette for at kultur, reiseliv og opplevelser utnyttes for å bidra til bærekraftig vekst og utvikling av byen.

Konkretisert i 3 delmål nedenfor.

Kristiansand kommune har etablert – og bidratt til å etablere - "verktøy" (virkemiddelaktører) som skal være med å utvikle næringsaktivitet med grunnlag i kultur-, reiseliv- og opplevelstilbud (KRO) som nevnt foran. Grunderne som ser muligheter og ønsker å satse innen KRO-feltet har i det etablerte virkemiddelapparatet tilgang på rådgivning, finansiering og kompetanseutvikling.

Innenfor de kommunale budsjettene skal det derfor ikke siktes direkte mot næringsetableringer med basis i KRO, men mot et mangfoldig og rikt KRO-tilbud, en kvalitetsbevisst befolkning og en attraktiv og spennende by, - altså den vide enden av FUNK-trakta. Det vil si at barn og unge får undervisning og aktivitetstilbud innen et mangesidig kulturfelt, at befolkningen får den nødvendige tilrettelegging for et aktivt og kvalitativt høyverdig kulturtilbud, at kunstnere gis gode utviklingsmuligheter og at infrastrukturen for dette er på plass.

Det betyr at søknader om støtte hvor formål er å utvikle næringer innenfor KRO-feltet, bør rettes til det øvrige virkemiddelapparatet.

Men det er en kommunal utfordring å sikre at det samlede virkemiddelapparatet fungerer etter intensjonene, gjennom samarbeid og rolleavklaringer.

Før en går nærmere inn på tiltak relatert til de tre delmålene, er det derfor et tiltak som er en forutsetning:

Tiltak 1:

Videreutvikling av et fast informasjons- og samordningsforum for virkemiddelaktørene som nevnt ovenfor, og klargjøring av SKP's rolle og mulige samordnings-/ sekretariatsfunksjon.

Hensikten med samordningen er å oppfylle hovedmålet og de tre delmålene, og utvikle innovasjonssystemet for KRO-næringene.

Ad delmål 1: I Kristiansand er det lagt til rette for utvikling og produksjon av kulturprodukter og kulturelle produkter.

For kommunen er utfordringen å tilrettelegge rammebetingelsene mens de øvrige aktørene bidrar med finansiering, kompetansebygging etc.

Tiltak 2:

- Tilrettelegging av verksteder, atelierer, visnings-/salgssteder o.a. med rimelige leier fortrinnsvis i samlokaliseringer, hvor kulturaktører kan arbeide og møtes i kreative kompetansemiljøer.
- God tilgang på arenaer - scener og gallerier - hvor både unge talenter og profesjonelle fra hele Agder kan opptre eller vise sine arbeider.
- Bruk av byrommene som markedsførings- og omsetningsarena for kulturaktører.
- Visning av kunst i bymiljøene.

Ad delmål 2: I Kristiansand er det etablert samhandlingsarenaer for KRO-næringene, tradisjonelle næringer, academia og det offentlige.

Med bakgrunn i de anbefalinger som er referert fra den svenske KK-stiftelsen (punkt 3.2) om behovet for møteplasser som forutsetning for en fremgangsrik KRO-næring og for vekst og utvikling anbefales følgende tiltak.

Tiltak 3:

Kommunen bidrar til å etablere og vedlikeholde nettverk mellom aktører og deltar aktivt der det er naturlig. Det gjelder mellom aktører innen samme bransje innenfor KRO, på tvers av KRO-bransjer, mellom tradisjonelt næringsliv og KRO og mellom kunnskapsinstitusjoner, det offentlige og KRO. En særlig oppgave i denne samhandlingsarenaen er å tydeliggjøre den gjensidige nytteeffekten KRO-næringer og tradisjonell næring kan ha av hverandre og hvordan denne effekten kan bli utnyttet på beste måte. (Videreføring og vektlegging av arbeidet innen NOKK – Næring og Kultur i Kristiansand, er i den sammenheng viktig)

Ad delmål 3: Innbyggere og besøkende opplever Kristiansand som en attraktiv by med et spennende og mangfoldig tilbud innenfor kultur, reiseliv og opplevelser.

Å skape en spennende og attraktiv by er kommunens hovedinnsatsområde for å få til bærekraftig vekst og utvikling. Dette har generell positiv betydning for byens næringsliv ved at arbeidstakere ønsker å bo i byen, og det har spesiell betydning for den del av næringslivet som har sin omsetning direkte knyttet til byliv så som spise- og overnattingssteder og forretninger.

Oppgaven er mangfoldig og inkluderer det som i dag gjøres innenfor kultursektoren og andre deler av kommunens og det offentliges virksomhetsområder så som undervisning i grunnskolen, kulturskole, musikk-, teater-, idrettsarenaer etc. Dette som er en del av "grunnfjellet" i å skape en attraktiv by, tas som en forutsetning. Det som inkluderes nedenfor er endringer eller nysatsinger ut fra målet om vekst og utvikling av byen.

Tiltak 4:

Kvadraturen kan betraktes som landsdelens "storstue".

Det må stilles særlige krav til estetikk til bygninger og byrom i Kvadraturen. God arkitektur og godt vedlikehold er viktig for opplevelse av en attraktiv by.

Retningslinjer innarbeides i kommunedelplan for Kvadraturen.

Tiltak 5:

Det legges til rette for at utesteder/restauranter kan benyttes til konserter og andre kulturarrangementer. Slike arrangementssteder har ofte lydnivå og åpningstider som ikke er forenelig med bolig-naboskap. Det vil være nødvendig å definere ordninger for hvordan dette kan reguleres.

Plan for dette innarbeides i kommunedelplan for Kvadraturen.

Tiltak 6:

Deler av byrommene i Kvadraturen og tilstøtende områder kan betraktes som scener eller visningsarenaer for tilstelninger og underholdning – gjerne knyttet til kommersiell virksomhet – som er med å gi byen liv og aktivitet. Det bør gjøres enkelt for aktører å få avtaler og nødvendige rettigheter. Områdene bør forvaltes aktivt i et samarbeid med næringsinteresser. Etablering av eget "Eventkontor" for å ivareta dette utredes og eventuelt også om erfaringer og organisering i forbindelse med "Tall Ships Race" kan videreføres i et slikt kontor.

Tiltak 7:

Samarbeidet mellom kommunen og næringslivet utvikles videre med den hensikt å i fellesskap bidra til å finansiere tiltak som kan gi økt omsetning og økt attraktivitet for byens innbyggere og næringslivet.

Tiltak 8:

Videreutvikle kulturminner og museal virksomhet med formål å gi grunnlag for opplevelsesbasert næring. Mulige eksempler kan være Kanonmuseet på Møvig, Porto Franco, Odderøyas forsvarsminner, tidligere industrivirksomhet osv.

Tiltak 9:

Det nedsettes en ressursgruppe som utreder bibliotekets muligheter for å styrke sin rolle som møteplass –med særlig fokus på unge menneskers behov.

Tiltak 10:

Det vurderes hvordan kommunen kan legge spesielt til rette for at internasjonale og flerkulturelle miljøer kan eksponere sine kulturaktiviteter.

Samhandling mellom Kristiansand kommune og Cultiva-stiftelsen

I saken er det argumentert for at kommunens rolle er å rette sin innsats mot å gjøre byen attraktiv (delmål 3) og kun ha en tilretteleggerrolle i delmålene 1 og 2. I delmålene 1 og 2 styres innsatsen mer direkte mot næringsetableringer og grundervirksomhet som det øvrige virkemiddelapparatet er innrettet mot. Med utgangspunkt i formålsparagrafen er imidlertid Cultivas rolle mer sammensatt. Stiftelsen er den eneste som bare er innrettet mot Kristiansand kommune, og også derfor er behovet for samhandling størst.

Cultiva har definert 4 satsingsområder som reflekterer fordeling av årlige tildelinger:

1. "Klima for kreativitet og stedsutvikling" – bidra til å skape et åpent og inkluderende samfunn.
2. "Innsats for ikke-kommersiell virksomhet"- herunder bidrag til "Kilden" og "Sør Arena", støtte til festivaler og nettverksorganisasjoner.
3. "Kommersiell konsentrasjon" – investeringer i prosjekter som kan gi lønnsomme arbeidsplasser, med særlig satsing på rytmisk musikk, audiovisuelle digitale opplevelser og stedsrelaterte opplevelser.

4. "Kristiansand som kompetansesentrum" – innen opplevelsesøkonomi, årlige internasjonale konferanse og nye studier.

I tillegg er det etablert en talentutviklingsordning – "Cultiva Ekspress" – for unge.

De to første satsingsområdene faller langt på vei sammen med kommunens eget innsatsområde – delmål 3.

De to øvrige satsingsområdene og "Cultiva Ekspress" retter seg mot opplevelsesnæringer og grundervirksomhet hvor det er et potensiale for vekst og næringsutvikling, og hvor det i Kristiansand er kompetanse og miljøer det kan bygges videre på.

Cultivas formålsparagraf "... sikre arbeidsplasser og gode levekår i Kristiansand ..." og herværende meldings målsetting "... legge til rette for at kultur, reiseliv og opplevelser utnyttes for å bidra til bærekraftig vekst og utvikling .." er nær sammenfallende målsettinger, men målet siktes inn fra noe ulike vinkler.

På denne bakgrunn anbefales at initiativet til å sette i gang tiltakene 1, 3, 6, 8 og 10 ovenfor tas i et samarbeid mellom kommunen og Cultiva.

Rådmannens kommentarer:

Kultur, reiseliv og opplevelser er viktige grunnlag for å gjøre et sted attraktivt, og en bys opplevde attraktivitet er en meget viktig parameter for vekst og utvikling.

Rådmannen har i denne meldingen prøvd å klargjøre hva kommunen selv kan gjøre gjennom sin egen organisasjon, budsjetter og handlingsplaner og hvor kommunens hovedfokus skal være.

Det er et særlig anliggende at bystyrets mål for byen ved etableringen av Cultiva skal lykkes. Ved felles initiativ innenfor noen utvalgte tiltak er det tilrettelagt for å kunne konkretisere samarbeidet med utgangspunkt i kommunens og Cultivas nødvendigvis ulike ståsteder. De tiltak bystyret vedtar vil bli innarbeidet ved rullering av handlingsprogrammet eller inntatt i andre planer hvor dette er nevnt spesielt.

Punkt 65/09: Klimaplan for Knutepunkt Sørlandet, sluttbehandling

Bilag

Saksprotokoll

Saksprotokoll

Vedlegg 3 Klimaplan Knutepunkt Sørlandet rev 2009

Vedlegg 2: Særutskrift arbeidsutvalget 19 februar 2009 saksoppfølging klimaplan

Vedlegg 1: Innstilling til arbeidsutvalget i Knutepunkt Sørlandet 19.02.2009, høringsuttalelser til Klimaplan for Knutepunkt Sørlandet

Dato: 13.08.2009
Saksnr.: 200706061-65
Arkivkode E: 026 K58
Saksbehandler: Marianne Bliksås

Saksgang

Byutviklingsstyret
Formannskapet
Bystyret

Møtedato

27.08.2009
02.09.2009
09.09.2009

Klimaplan for Knutepunkt Sørlandet, sluttbehandling

Sammendrag:

Klimaplan for Knutepunkt Sørlandet vedtatt av arbeidsutvalget i Knutepunkt Sørlandet 19.2.09

Høringsforslag til Klimaplan for Knutepunkt Sørlandet datert april 2008 har vært på høring i kommunene og andre berørte instanser. Høringsuttalelsene ble oppsummert i innstilling til arbeidsutvalget i Knutepunkt Sørlandet 19.2.09, se trykt vedlegg 1. Der ble det også foreslått endringer i høringsforslaget for å komme uttalelsene i møte.

Arbeidsutvalgets vedtak datert 19.2.09 fremgår av trykt vedlegg 2.

Høringsforslaget er nå endret i samsvar med arbeidsutvalget vedtak av 19.2.09, se vedlegg 2. Kommunestyret inviteres til å vedta det endelige planforslaget.

Sluttbehandlingen skjer parallelt i alle kommunestyrene i regionen. Det legges ikke opp til ytterligere behandlingsrunder av planen nå. Det anbefales derfor at eventuelle nye forslag til tiltak vedtas vurdert ved neste revisjon av planen.

Planen anbefales gjennomført gjennom handlingsprogrammet til kommunene og gjennom samarbeid med andre aktører. Prosjektet Framtidens byer vil bli sentralt i gjennomføringen av klimaplanen. Prosjektet er et 6 årig samarbeidsprosjekt mellom regjeringen og de største byområdene om gjennomføring av klimatiltak.

Forslag til vedtak:

1. Kommunestyret godkjenner forslag til klimaplan for Knutepunkt Sørlandet datert 19.02.2009
2. Planen gjennomføres gjennom handlingsprogrammene til kommunene og gjennom samarbeid med andre aktører.

Tor Sommerseth
Rådmann

Ragnar Evensen
Teknisk direktør

Trykte vedlegg:

1. Innstilling til arbeidsutvalget i Knutepunkt Sørlandet 19.2.09 om høringsuttalelser til Klimaplan for Knutepunkt Sørlandet
2. Vedtak i arbeidsutvalget i Knutepunkt Sørlandet datert 19.2.09
3. Endelig forslag til Klimaplan for Knutepunkt Sørlandet datert 19.02.2009

Bakgrunn for saken (sammendrag fra planen):

Den norske regjeringen har gjennom klimameldingen (St.meld. nr. 34) og klimaforliket skissert ambisiøse målsetninger for Norges klimapolitikk. Blant annet skal Norge bli karbonnøytrale innen 2030. Og innen 2020 skal klimagassutslippene reduseres med 30 %. Det er skissert at 2/3 av utslippsreduksjonene skal tas hjemme i Norge. Det betyr at vi blant annet må foreta utslippsreduksjon der folk bor, dvs. i alle kommuner i Norge.

Styret i Knutepunkt Sørlandet nedsatte våren 2007 en styringsgruppe for å utarbeide en klimaplan for Knutepunkt Sørlandet. Bakgrunnen for dette er at man regner at knutepunktet utgjør et felles bolig og arbeidsmarked.

Det er utarbeidet følgende scenarier eksklusiv industri for reduksjon av klimagasser for Knutepunkt Sørlandet;

- Passivt scenario - dagens trender føres videre, lite aktiv klimapolitikk
- Aktivt scenario - det føres en aktiv klimapolitikk, med offensive tiltak

I følge de analysene som er utført, er det et potensiale for å redusere klimagassutslippene i et aktivt scenario med 20 % innen 2020 sett i forhold til referanseåret 1991. I et passivt scenario vil en kunne oppnå en stabilisering i samme tidsrom, vesentlig som følge av tiltak som allerede ligger inne i planene fra nasjonalt hold.

Med bakgrunn i nevnte scenarier foreslås følgende:

Visjon:

"Knutepunkt Sørlandet benytter bare fornybar energi, og er klimanøytralt".

Hovedmål.

(eksklusiv industri):

- ➔ Stabilisere de totale klimagassutslippene innen 2012.
- ➔ Redusere de totale klimagassutslippene med 20 % sett i forhold til 1991 nivå innen 2020.

Delmål

(eksklusiv industri):

- ➔ Stabilisere klimagassutslipp fra veitrafikk innen 2012 . Redusere dette med 5 % innen 2020 sett i forhold til 1991.
- ➔ Redusere energiforbruket i den kommunale bygningsmassen med 10 % innen 2012 sett i forhold til 2005, 20 % i 2020.
- ➔ Øke andel av stasjonær energibruk som dekkes av fornybar energi (bioenergi solenergi, og fjernvarme, basert på spillvarme og avfallsvarme) fra 1,5 % i 2005 til 3 % i 2012, og til 5 % i 2020.

Hovedmålet for 2020 samsvarer med regjeringens mål om å redusere klimagassutslippene med 30 % innen 2020 (ref. 1991) når 2/3 skal tas innenlands. Med veksten vi har i Kristiansandsregionen er den foreslåtte målsettingen på 20 % reduksjon krevende. Visjonen kan trolig først nås mot midten av dette århundret.

For å nå de foreslåtte mål og visjon, foreslås følgende strategier:

Areal og transport

- Dempe vekst i biltrafikken ved hjelp av en kombinasjon av trafikkdempende tiltak og tiltak som stimulerer miljøvennlig transport. Veksten i biltrafikken skal ikke overstige befolkningsveksten.
- Overgang til alternativt drivstoff og -kjøretøy. Kommunene går foran på dette området.
- Utarbeide og følge opp en overordnet arealplan for kommunene i Knutepunkt Sørlandet for å redusere transportbehovet og legge til rette for kollektivtrafikk og fjernvarme.

Stasjonær energibruk og energiforsyning

- Redusere energibehovet, energieffektivisere og gå over til fornybar energi i kommunale bygg.
- Redusere energibehovet, energieffektivisere og gå over til fornybar energi i øvrig bebyggelse. Utnytte de muligheter ny teknisk forskrift og ny plan og bygningslov gir.
- Vedta tilknytningsplikt for fjernvarme og nærvarmeanlegg i konsesjonsområde.

Prosessutslipp, avfall og forbruk med mer

- Begrense avfallsmengden, øke gjenvinningen og redusere klimagassutslipp fra deponier i henhold til RKR og eierkommunenes avfallsplan. 75 % av avfall fra kommunale avfallsordninger material- eller energigjenvinnes i 2010, 85 % i 2015.
- Stille miljøkrav ved innkjøp i Knutepunkt Sørlandet.
- Miljøsertifisere kommunale og private virksomheter. Alle kommunale enheter og foretak miljøsertifiseres innen 2012.
- Energieffektivisering i industrien.

Lønnsomhetskrav:

- ENØK tiltak i kommunale bygg med 7 % internrente i tiltakenes levetid gjennomføres. Ut i fra dagens rammebetingelser aksepteres det en viss merkostnad ved overgang til fjernvarme/fornybar energi. Et anslag kan være en merkostnad på ca 5 % (ca 5 øre/kwh).
- 20 % av besparelsen ved ENØKtiltak (korrigert for energipris, temperatur og arealutvikling) tilføres enhetene som bruker byggene for å stimulere til ytterligere energisparing.

Planen skal gjennomføres gjennom handlingsprogrammene til de respektive kommunene og gjennom samarbeid med andre aktører. Når det gjelder kostnadskrevende tiltak tas det forbehold om kommunens økonomiske situasjon. Det gjelder ikke tiltak som tilfredstiller lønnsomhetskravene beskrevet ovenfor, fordi disse tiltakene bør gjennomføres uansett.

Punkt 66/09: Wok David Food - klage på inndragning av skjenkebevilling

Bilag

Vedlegg 2 Rapport 67

Klage på vedtak om inndragning av skjenkebevilling - Wok David Food

Wok Davids food - inndragning av skjenkebevilling for resten av bevillingsperioden

Klage over vedtak om inndragning av skjenkebevilling - Wok Davids Food DA

Wok Davids Food - klage på vedtak datert 07.02.08

Wok Davids food - inndragning av skjenkebevilling

Wok Davids Food - inndragning etter merknad i kontrollrapport

Dato: 13.08.2009
Saksnr.: 200800043-17
Arkivkode E: U63 &18
Saksbehandler: Marianne Guttormsen

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
02.09.2009

Wok David Food - klage på inndragning av skjenkebevilling

Sammendrag:

Med hjemmel i Alkoholloven § 1- 8 vedtok Kristiansand kommune v/ administrasjonsdirektøren 12.juni 2009 å inndra skjenkebevillingen for Wok Davids Food resten av bevillingsperioden, 13.07.2009 –30.06.2012. jfr. vedlegg 1.

Grunnlaget for inndragningen var en skjenkekontroll utført 20.03.2009 hvor det ble avdekket brudd på alkoholforskriften §§ 4-1 og 4-2. jfr. vedlegg 2.

Vedtaket er påklaget til Fylkesmannen i Vest-Agder i medhold av alkoholloven § 1-16, v/adv. fullmektig Per Holter Andersen på vegne av Wok Davids Food. Klagen er innkommet i rett tid. I klagen bes det også om at det gis oppsettende virkning frem til fylkesmannen har behandlet saken jfr fvl § 42, jfr. vedlegg 3.

Rådmannen kan ikke se at det er kommet inn nye opplysninger i saken. Når det gjelder avgjørelse om inndragning og inndragningens lengde legges det stor vekt på at Wok Davids Food har fått inndragning av skjenkebevillingen to ganger i løpet av et år (01.04.2008 og ut bevillingsperioden 30.06.2008 for brudd på alkoholloven § 4-1,2 ledd, og i henhold til alkoholforskriften §2-2) og fra (18.05.2009 og to uker frem for brudd på alkoholloven §1-5) Rådmannen anbefaler at vedtaket opprettholdes og at saken oversendes Fylkesmannen i Vest Agder.

Forslag til vedtak:

1. Vedtak om inndragning av skjenkebevilling ved Wok Davids Food resten av bevillingsperioden opprettholdes.
2. Saken oversendes Fylkesmannen i Vest-Agder, jfr. Alkoholloven § 1-16
3. Klagen gis oppsettende virkning..

Tor Sommerseth
Rådmann

Kristin Tofte Andresen
Administrasjonsdirektør

Trykte vedlegg: Administrasjonsdirektørens vedtak om inndragning av 12.06.2009, vedlegg 1.
Kontrollrapport av 20.03.2009, vedlegg 2.
Klage fra adv. fullmektig Per Holter Andersen av 15.07.2009, vedlegg 3.
Brev om inndragning av 01.04.08, vedlegg 4.
Brev om inndragning av 18.05.09, vedlegg 5.

Bakgrunn for saken :

Wok Davids Food fikk 01.04.2008 inndragning av skjenkebevillingen for resten av bevillingsperioden for brudd på alkoholloven §§§ 1-7b.1ledd, 4-1, og 4-7, og alkoholforskriften §2-2,brudd på utøvelse av bevillingen, etter en rapport fra Tollvesenet jfr. vedlegg 4.

Den 18.05.2009 fikk Wok Davids Food på ny inndragning av skjenkebevillingen for brudd på alkoholloven § 1-5,skjenking til mindreårige, etter kontrollrapport av 15.11.2008 jfr.vedlegg 5. Kort tid etter siste brudd ble det foretatt ny skjenkekontroll ved Wok Davids Food hvor det ble avdekket brudd på alkoholforskriften §§ 4-1, og 4-2, skjenking til åpenbart påvirkede personer jfr. vedlegg 2.

Adv. fullmektig Per Holter Andersen har på vegne av Wok Davids Food påklaget vedtaket med følgende begrunnelse:” Vedtaket om inndragning er fattet på feilaktig grunnlag, idet Kommunen v/ administrasjonsdirektøren har lagt til grunn at det foreligger brudd på alkoholforskriften § 4-1. Jfr. vedlegg 3.

I kontrollrapporten står det at gjesten hadde drukket mye alkohol andre steder før hun kom til Wok Davids Food og at ansvarlig selv hadde servert gjesten rødvin, se kontrollrapporten i sin helhet. Det er en klar forutsetning at det er utestedet ansvar å påse at utøvelsen av bevillingen er på en slik måte at bestemmelser gitt i alkoholloven m/ forskrifter til enhver tid er oppfylt.

Vurdering:

Det bemerkes at Wok David Food ved gjentatte anledninger har overtrådt vilkårene for bevillingen, og at overtredelsene må anses å være grove. Det er på bakgrunn av denne vurderingen at bevillingen er vedtatt inndratt for resten av perioden, jfr. kommunens retningslinjer.

Slik rådmannen ser det er det ikke kommet inn nye momenter i saken som har betydning for vedtaket. Det anbefales at vedtaket opprettholdes og at saken oversendes Fylkesmannen i Vest Agder.

Saken er gitt oppsettende virkning til klagen er behandlet av Fylkesmannen.

Punkt 67/09: Etablering av nye vinmonopolbutikker

Bilag

Saksprotokoll

Politiets uttalelse vedr nye utsalgssteder for vinmonopolet

Søknad om utvidelse av antall vinmonopolbutikker

Saksprotokoll Bystyret 25.05.05

Dato: 25.08.2009
Saksnr.: 200907984-4
Arkivkode E: U63 &18
Saksbehandler: Marianne Guttormsen

Saksgang
Formannskapet
Bystyret

Møtedato
02.09.2009
09.09.2009

Etablering av nye vinmonopolbutikker

Sammendrag:

Bystyret vedtok 25.05.2005 å anmode AS Vinmonopolet om å åpne to nye utsalg , henholdsvis i Vågsbygd bydel og Randesund bydel, jfr.vedlegg 1.

AS Vinmonopolet har nå søkt om utvidelse av antall vinmonopolbutikker og om godkjenning av beliggenhet for butikk i Vågsbygd og på Sørlandssenteret, jfr.vedlegg 2.

I henhold til alkoholloven § 1-7,2 ledd jfr. 1-7a er søknaden sendt til politiet og sosialtjenesten til uttalelse.

Sosiale og forebyggende tjenester har følgende uttalelse:

"Sosialtjenesten tar til etterretning at forrige bystyre den 25. mai 2005 fattet følgende vedtak:
"Kristiansand kommune anmoder AS Vinmonopolet å åpne to nye utsalg, henholdsvis i Vågsbygd bydel og Randesund bydel."

I Rusmiddelpolitisk handlingsplan 2008 - 2012, vedtatt av Kristiansand Bystyre 12.03.2008 legges det stor vekt på folkehelseperspektiv og primærforebyggende arbeid på rusfeltet.

Sosialtjenesten er i utgangspunktet inneforstått med Vinmonopolets historisk sett forebyggende oppgave, men vil likevel peke på følgende:

Det er dokumentert i nasjonal og internasjonal forskning sammenheng mellom pris og tilgjengelighet på alkohol på den ene side og skadeomfanget på den andre. (Babor, T et al, 2003)

Økt tilgjengelighet gir økt forbruk - gir økte utgifter til reparasjon av skader og tiltak rettet mot uønsket atferd. "

Politiets uttalelse vil bli ettersendt.

Forslag til vedtak:

1. Søknaden fra AS Vinmonopolet innvilges.
2. Formannskapet anmoder om at teknisk direktør i samråd med politiet vurderer en sanering av gateparkering i Elvegata foran vinmonopolutsalget som skal avvikles.

Tor Sommerseth
Rådmann

Kristin Tofte Andresen
Administrasjonsdirektør

Trykte vedlegg: Bystyrevedtak av 25.05.2005, vedlegg 1.
Søknad fra AS Vinmonopolet, vedlegg 2.

Bakgrunn for saken :

Etter invitasjon fra AS Vinmonopolet vedtok Bystyret 25.05.2005 å anmode AS Vinmonopolet om å åpne to nye vinmonopolutsalg henholdsvis i Vågsbygd bydel og Randesund bydel i tillegg til de to eksisterende utsalgene i Kongensgt.75 og Skippergt.1. jfr.vedlegg 1.

I brev fra AS Vinmonopolet søkes det om godkjenning av beliggenhet og flytting av vinmonopolutsalg i Kongensgt.75 til Sørlandssenteret. Viser til søknaden i sin helhet. I følge søknaden vil det bli tre utsalg i Kristiansand et i sentrum ,Skippergt.1,og to utsalg henholdsvis i Vågsbygd senter og Sørlandssenteret. Beliggenheten til de nye utsalgene er store kjøpesentre i bydelene som betyr kortere kjøreavstand og med gode parkeringsmuligheter. Noen grunn til å tro at konsumet vil øke særlig er det neppe.